

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ALEKSANDRÓW KUJAWSKI NA LATA 2021–2030

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE.....	5
1.	METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII.....	6
2.	PODSTAWY PRAWNE.....	9
3.	SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	11
3.1.	DOKUMENTY EUROPEJSKIE	11
3.2.	DOKUMENTY KRAJOWE	12
3.3.	DOKUMENTY REGIONALNE.....	13
3.4.	DOKUMENTY LOKALNE.....	13
II.	CHARAKTERYSTYKA GMINY ALEKSANDRÓW KUJAWSKI.....	14
1.	POŁOŻENIE.....	14
2.	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	15
3.	RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA	17
4.	EDUKACJA I WYCHOWANIE	20
5.	KULTURA, SPORT I REKREACJA	23
6.	OPIEKA ZDROWOTNA.....	24
7.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	24
8.	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	25
9.	POMOC SPOŁECZNA	26
10.	ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	32
III.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE ALEKSANDRÓW KUJAWSKI	33
1.	WSPIERANIE RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	33
2.	WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.....	42
3.	PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	47
4.	PPROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH.....	49
5.	PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	59
6.	AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	65
7.	PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	71
8.	WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	76

9.	PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI.....	81
IV.	CZĘŚĆ PROGRAMOWA	83
1.	ANALIZA SWOT	85
2.	MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	89
3.	KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	90
4.	RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	103
5.	SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	104
6.	SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII	105
7.	KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII.....	106
8.	MONITORING I EWALUACJA	106
V.	WNIOSKI I PODSUMOWANIE	112
VI.	BIBLIOGRAFIA.....	113
VII.	SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	114
1.	SPIS RYSUNKÓW	114
2.	SPIS TABEL.....	114
3.	SPIS WYKRESÓW	116

Wykaz skrótów:

DDP – Dzienny Dom Pobytu

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOK – Gminny Ośrodek Kultury

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

KPP – Komenda Powiatowa Policji

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

SG – Straż Gminna

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

I. WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowania jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, system wdrażania, monitoring, ewaluację i zakładane rezultaty.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- promocja i ochrona zdrowia psychicznego,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Aleksandrów Kujawski dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;

→ planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowane na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminny Program Wspierania Rodziny, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

LP.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wniosków z przeprowadzonej w 2019 roku na terenie Gminy Diagnozy problemów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i organizacjom pozarządowym odpowiednie wspieranie oraz wzmacnianie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań mieszkańców Gminy oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania ich potencjału.

2. PODSTAWY PRAWNE

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą juretryczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 roku, poz. 920 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946 późn. zm.),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 późn. zm.),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 711 późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085 późn. zm.),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
9. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007),

10. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2021 r. poz. 1092).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 217 późn. zm.).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1108 późn. zm.).

3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

3.2. DOKUMENTY KRAJOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku), której głównym celem jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

⁵ Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

3.3. DOKUMENTY REGIONALNE

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski są: Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

3.4. DOKUMENTY LOKALNE

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym dla gmin jest strategia rozwoju gminy. Ostatni dokument Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski obowiązywał na lata 2008-2020. Aktualnie trwają prace nad „Strategią Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2022 – 2027+”. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

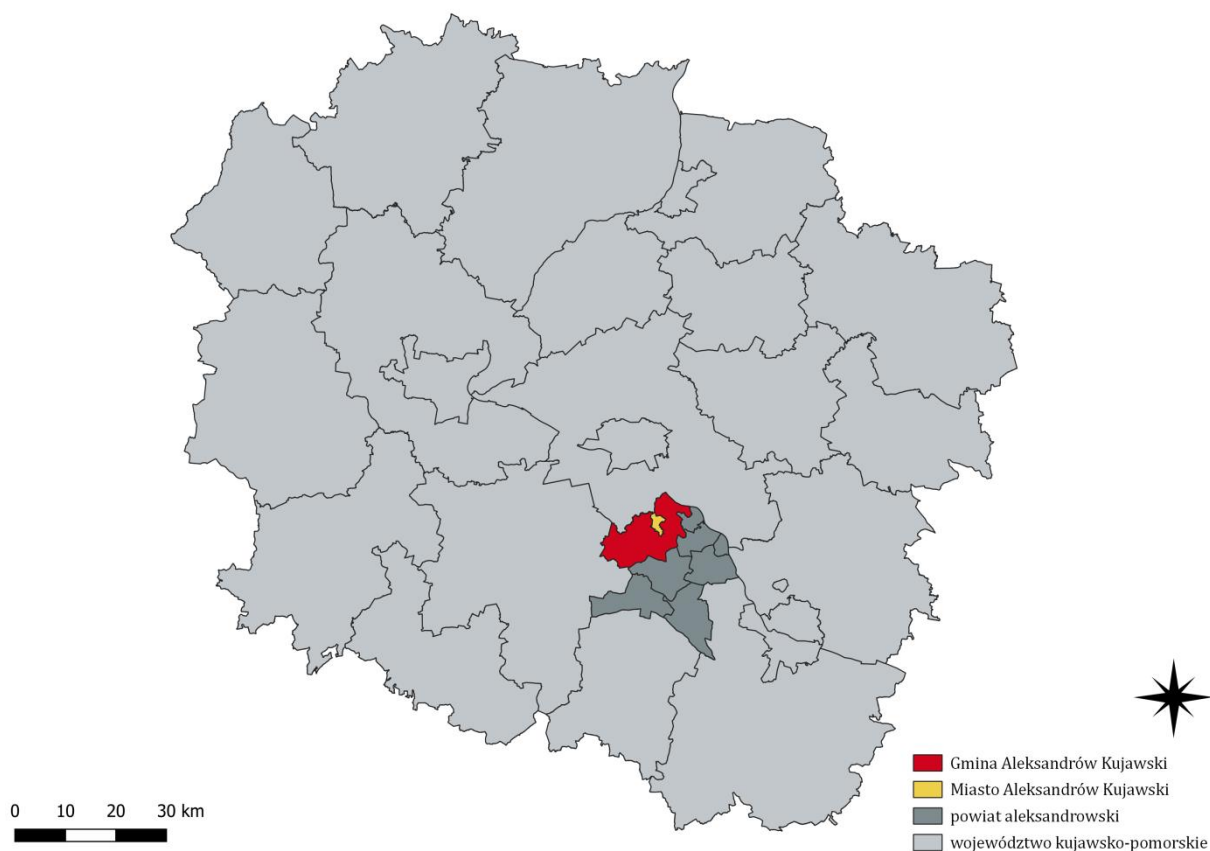
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY ALEKSANDRÓW KUJAWSKI

1. POŁOŻENIE

Gmina Aleksandrów Kujawski położona jest w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie aleksandrowskim. Powierzchnia Gminy wynosi 134 km², co stanowi 27,7% powierzchni powiatu. Aleksandrów Kujawski od wchodu graniczy z miastem Ciechocinek i gminą Raciążek, od południa z gminą Koneck, od południowego zachodu z gminą Dąbrowa Biskupia, od zachodu z gminą Gniewkowo, od północy z gminą Wielka Nieszawka, a od północnego wschodu z gminą Obrowo. W skład gminy Aleksandrów Kujawski wchodzi 40 miejscowości, w tym 28 sołectw: Białe Błota, Chrusty, Goszczewo, Grabie, Łazieniec, Nowy Ciechocinek, Opoczki, Opoki, Ośno, Ośno Drugie, Otłoczyn, Odolion, Ostrowąs, Podgaj, Poczalkowo, Plebanka, Przybranówek, Przybranowo, Rudunki, Rożno-Parcele, Słońsk-Dolny, Stawki, Służewo, Słomkowo, Wołuszewo, Wilkostowo, Wólka oraz Zduny.

Rysunek 1. Położenie gminy Aleksandrów Kujawski na mapie powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

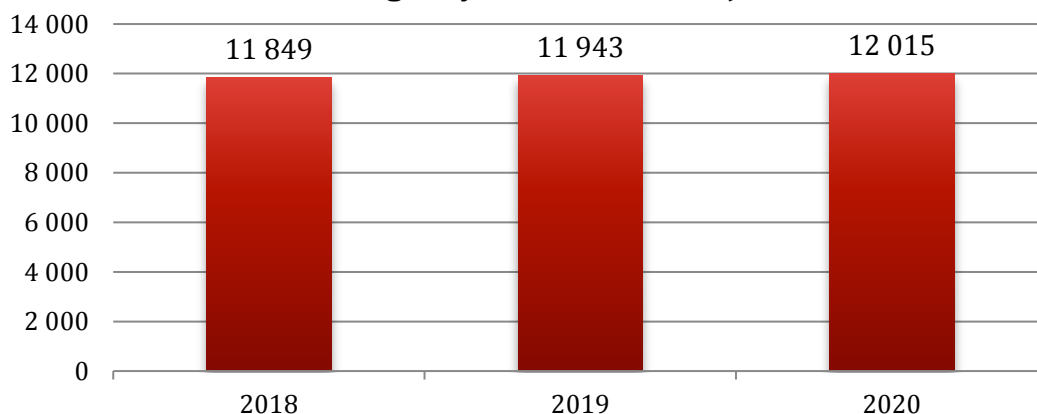

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Gminę Aleksandrów Kujawski zamieszkuje 12 015 osób (stan na 31.12.2020 roku). Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba mieszkańców uległa zwiększeniu, co obrazuje poniższy wykres. W stosunku do 2018 roku wzrosła o 1,4%, natomiast w porównaniu do 2019 roku można zauważyć wzrost o 0,6%.

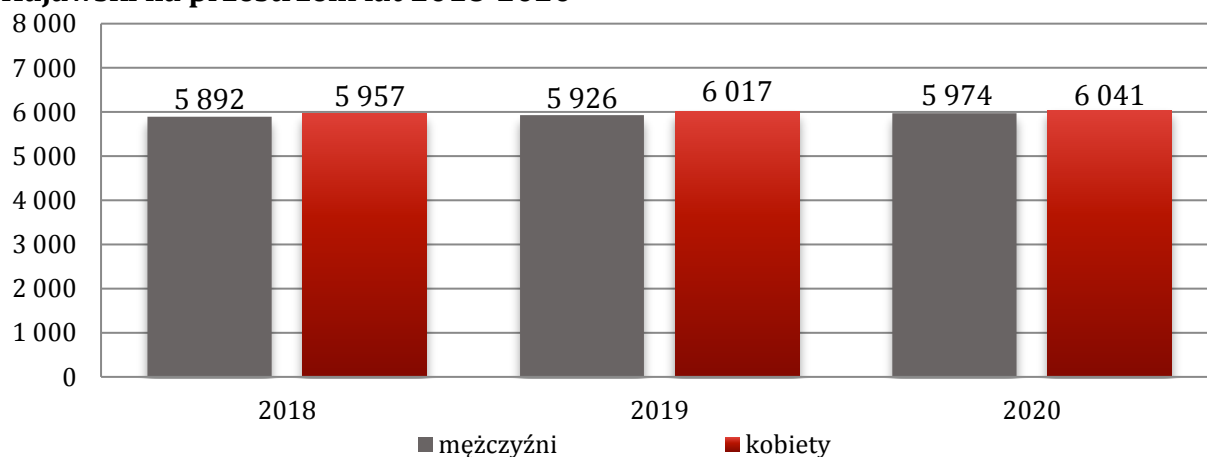
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba kobiet zamieszkujących gminę Aleksandrów Kujawski jest porównywalna do liczby mężczyzn – kobiet jest 6 041, natomiast mężczyzn – 5 974. Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 101, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 101 kobiet. W 2020 roku w powiecie aleksandrowskim i województwie kujawsko-pomorskim współczynnik ten kształtował się na poziomie 106.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Aleksandrów Kujawski dodatni i wynosi 21 (stan na koniec 2020 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu 1,75 na 1000 mieszkańców. Warto zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2018-2019 przyrost naturalny w Gminie przyjmował wartości ujemne.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
urodzenia żywe	102	110	121
zgony	129	111	100
przyrost naturalny	-27	-1	21

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Aleksandrów Kujawski według ekonomicznych grup wieku w 2020 roku przedstawiała się następująco:

- 19,7% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 63,2% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 17,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w gminie Aleksandrów Kujawski. Na przestrzeni lat 2018-2020 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku produkcyjnym uległ zmniejszeniu i ostatecznie w porównaniu do 2019 roku spadł o 0,4 pp., a w stosunku do 2018 roku zauważalny jest spadek o 0,9 pp. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat był na stałym poziomie. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju oraz województwie. W Polsce jest to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,5% w wieku produkcyjnym oraz 22,3% w wieku poprodukcyjnym, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim 18,0% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,9% osób w wieku produkcyjnym oraz 22,1% osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020 (w procentach)

wyszczególnienie	2018	2019	2020
wiek przedprodukcyjny	19,7	19,7	19,7
wiek produkcyjny	64,1	63,6	63,2
wiek poprodukcyjny	16,2	16,7	17,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych. W 2020 roku zarejestrowano 189 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 149 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było dodatnie i wynosiło 40. W tym samym roku odnotowano 1 zameldowanie z zagranicy oraz 1 wymeldowanie, co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 0. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych zawsze przyjmowało wartości dodatnie, natomiast saldo migracji zagranicznych było dodatnie lub wynosiło 0.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
saldo migracji wewnętrznych	84	88	40
saldo migracji zagranicznych	1	4	0

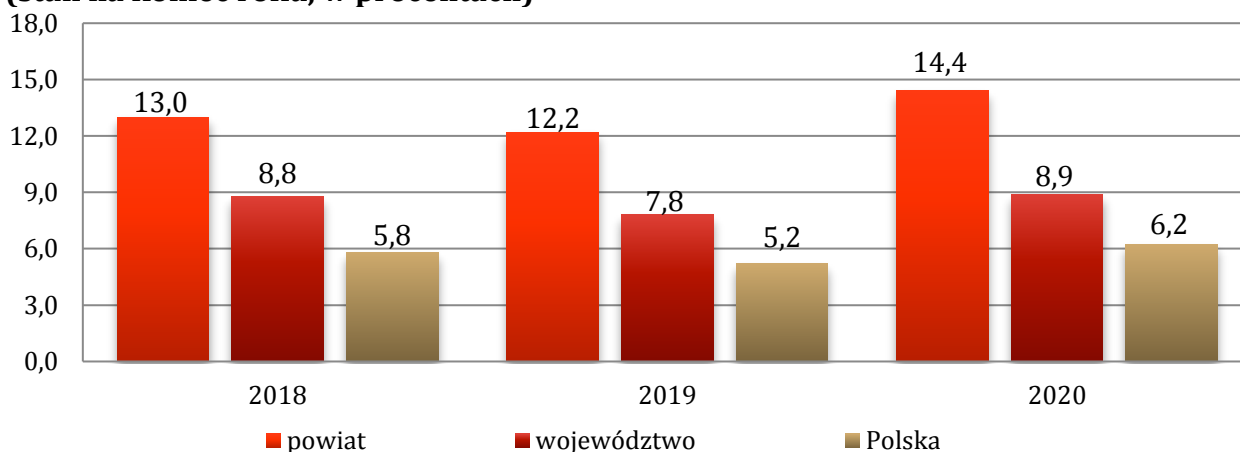
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji). Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie aleksandrowskim. W 2020 roku wyniosła 14,4% i tym samym była znacznie wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie kujawsko-pomorskim oraz Polsce. Na przestrzeni lat 2018-2019 stopa bezrobocia w powiecie aleksandrowskim ulegała zmniejszeniu, a następnie w 2020 roku zwiększyła się o 2,2 pp. Wzrost można zaobserwować również w zakresie stopy bezrobocia dla województwa, jak i Polski. Ma to związek z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 oraz wprowadzonymi obostrzeniami.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie aleksandrowskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

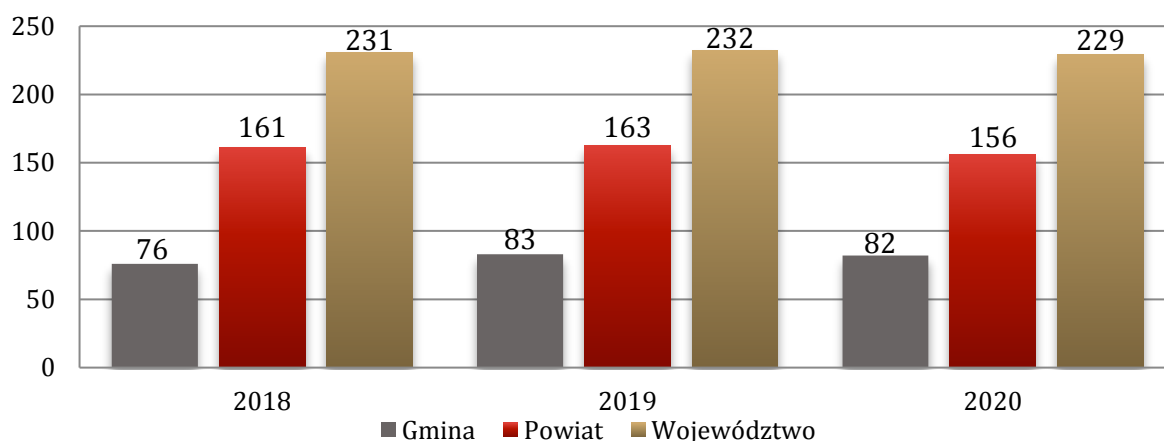

Źródło: <https://aleksandrowkujawski.praca.gov.pl/>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2020 rok, w gminie Aleksandrów Kujawski na 1000 mieszkańców pracowały 82 osoby⁷. Tym samym liczba ta była znacznie mniejsza niż na terenie całego powiatu aleksandrowskiego (156) oraz województwa kujawsko-pomorskiego (229). Wszystkich pracujących w 2020 roku było 990 osób. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących mężczyzn był wyższy od odsetka kobiet. Mężczyźni stanowili bowiem 55,9% wszystkich pracujących (553 osoby), natomiast kobiety 44,1% (437 osób).

Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Aleksandrów Kujawski, w powiecie aleksandrowskim i województwie kujawsko-pomorskim na przestrzeni lat 2018-2020

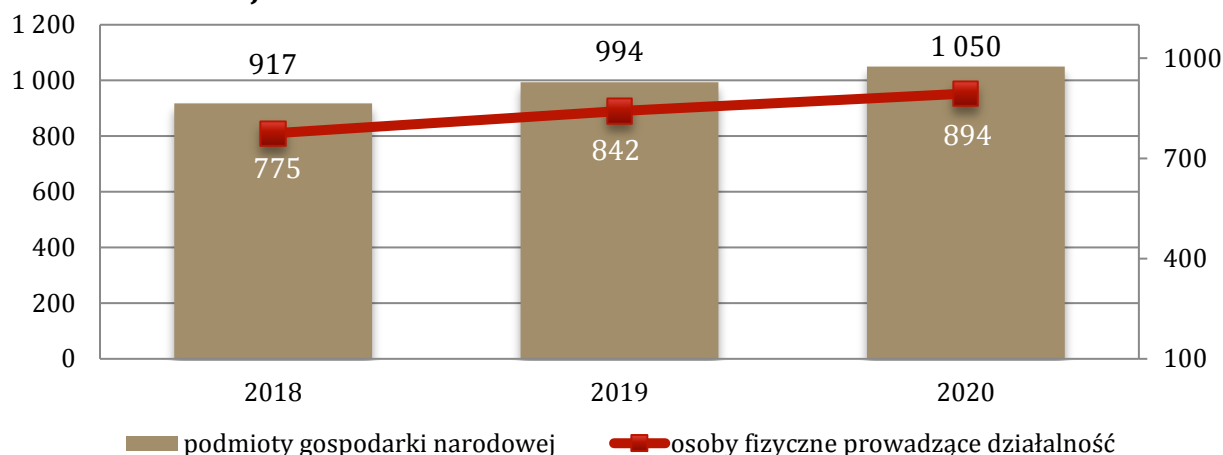

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Aleksandrów Kujawski pod koniec 2020 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 1 050 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 894 (85,1%). Podobnie sytuacja wyglądała w 2019 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 842 (84,7%), natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 994. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Aleksandrów Kujawski uległa zwiększeniu o 14,5%, natomiast liczba osób fizycznych prowadzących działalność wzrosła o 15,4%.

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w gminie Aleksandrów Kujawski koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych (257 podmiotów), budownictwie (218 podmiotów) oraz przetwórstwie przemysłowym (82 podmioty). Ważnymi sekcjami są również: transport i gospodarka magazynowa (68 podmiotów), pozostała działalność usługowa (45 podmiotów), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (41 podmiotów) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (39 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z górnictwem i wydobywaniem (2 podmioty).

Tabela 5. Rodzaje prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Aleksandrów Kujawski (stan na koniec 2020 roku)

sekcja	liczba
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	257
budownictwo – sekcja F	218
przetwórstwo przemysłowe – sekcja C	82
transport i gospodarka magazynowa – sekcja H	68
pozostała działalność usługowa – sekcja S, T, U	45
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – sekcja M	41
opieka zdrowotna i pomoc społeczna – sekcja Q	39
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo – sekcja A	26
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – sekcja I	25
działalność finansowa i ubezpieczeniowa – sekcja K	22
informacja i komunikacja – sekcja J	19
edukacja – sekcja P	14

działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – sekcja R	13
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – sekcja N	11
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną do układów klimatyzacyjnych – sekcja D	5
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – sekcja L	4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją – sekcja E	3
górnictwo i wydobywanie – sekcja B	2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Aleksandrów Kujawski według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 1 024 (stan na koniec 2020 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 23, natomiast średnich przedsiębiorstw, w których pracuje od 50 do 249 osób jest 3. Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski działalności nie prowadzą duże przedsiębiorstwa.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Aleksandrów Kujawski według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

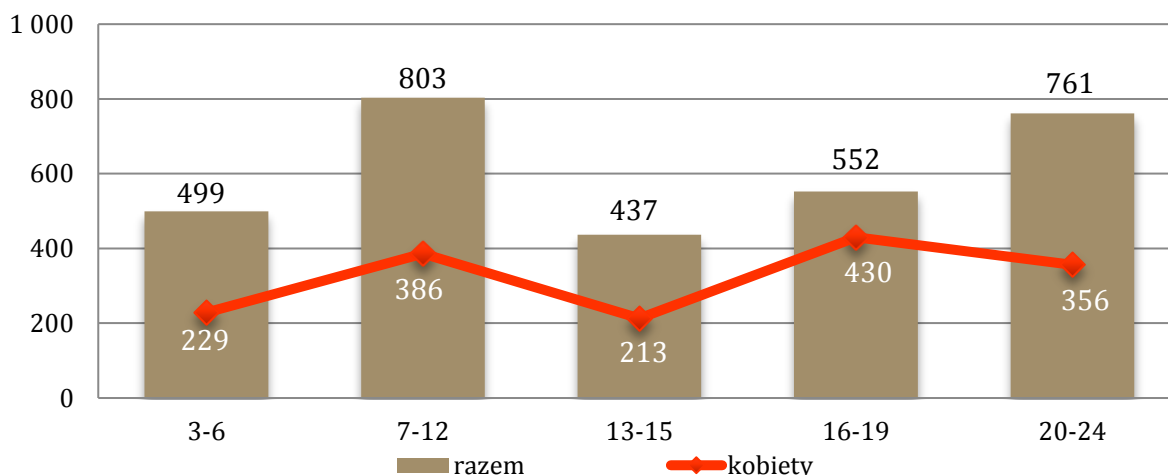
4. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2020 roku było 3 052 mieszkańców Gminy, w tym 52,9% stanowiły kobiety (1 614 osób), a 47,1% mężczyźni (1 438 osób). Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (803 osoby). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (761 osób), natomiast na trzecim w wieku 16-19 lat (552 osoby). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 6. Ludność gminy Aleksandrów Kujawski według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie Aleksandrów Kujawski sieć szkół przedstawiała się następująco:

- 1) Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Opokach,
- 2) Szkoła Podstawowa im. ks. kan. Jana Matusiaka w Ostrowąsie,
- 3) Szkoła Podstawowa im. mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala” w Przybranowie,
- 4) Szkoła Podstawowa im. Wincentego Piotrowskiego w Wołuszewie,
- 5) Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Służewie,
- 6) Szkoła Podstawowa im. Marii Danilewicz Zielińskiej w Stawkach,
- 7) Niepubliczne Przedszkole „Wyspa Malucha” w Stawkach,
- 8) Niepubliczne Przedszkole „Wyspa Malucha” filia w Otłoczynie, Służewie i Opokach,
- 9) Żłobek Samorządowy „Bursztynek” w Odolionie.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych według stanu na dzień 30 września 2020 roku wyniosła 718 – to o 14 osób mniej niż w 2019 roku oraz o 22 osoby mniej niż w 2018 roku. Najwięcej uczniów uczęszczało do Szkoły Podstawowej w Stawkach (255 osób), natomiast najmniej do Szkoły Podstawowej w Ostrowąsie (71 osób).

Tabela 6. Liczba uczniów szkół na terenie gminy Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

szkoła	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Szkoła Podstawowa w Opokach	83	83	78
Szkoła Podstawowa w Ostrowąsie	62	67	71
Szkoła Podstawowa w Przybranowie	85	71	77
Szkoła Podstawowa w Wołuszewie	80	86	83
Szkoła Podstawowa w Służewie	153	161	154
Szkoła Podstawowa w Stawkach	277	264	255
RAZEM	740	732	718

Źródło: Raport o stanie Gminy Aleksandrów Kujawski za 2019 i 2020 rok

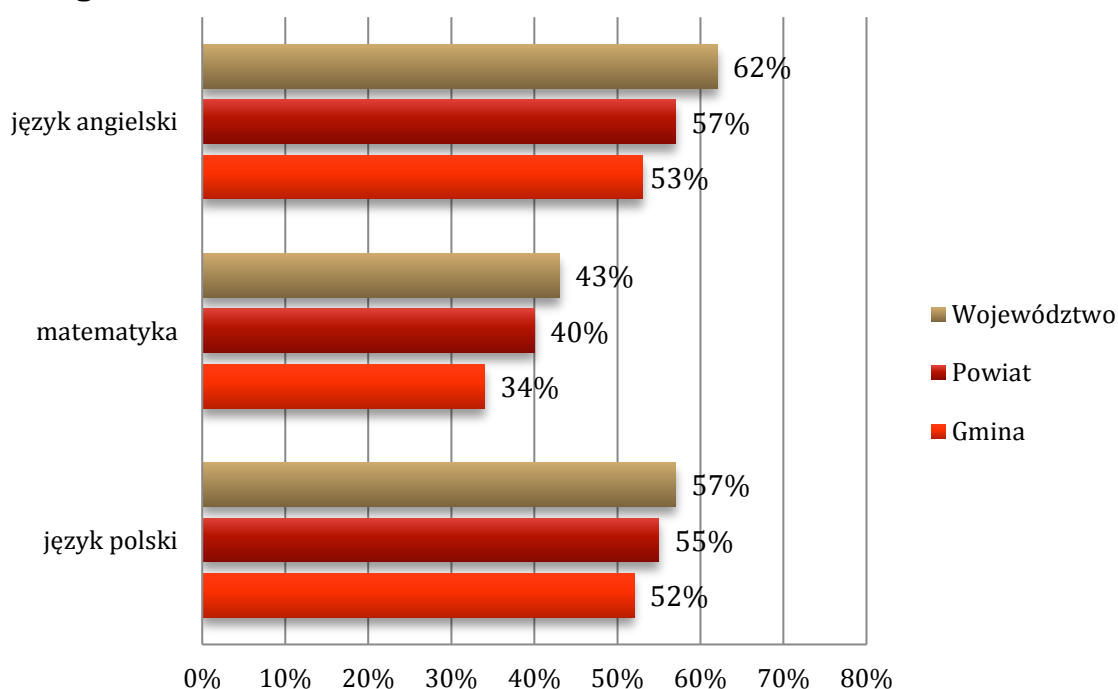

W 2020 roku do przedszkoli na terenie Gminy uczęszczało 313 dzieci – to o 13 mniej niż w 2019 roku. Najwięcej wychowanków chodziło do Przedszkola w Stawkach (122 dzieci), natomiast najmniej do Przedszkola w Opokach (25 dzieci).

Od 1 lutego 2019 roku w Odolionie funkcjonuje Żłobek Samorządowy „Bursztynek”, który dysponuje 32 miejscami w dwóch 16 osobowych grupach. Żłobek świadczy usługi opiekuńcze, wychowawcze oraz edukacyjne dla dzieci w wieku od 20 tygodnia życia do ukończenia 3 lat⁸.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Aleksandrów Kujawski, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali ze wszystkich przedmiotów gorsze wyniki niż uczniowie z całego powiatu i województwa. W porównaniu do powiatu różnica w przypadku języka angielskiego wyniosła 4 pp., matematyki – 6 pp., natomiast języka polskiego – 3 pp.

Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Aleksandrów Kujawski, powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

⁸ Raport o stanie Gminy Aleksandrów Kujawski za 2020 rok.

5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Służewie, której podlegają 2 filie biblioteczne w miejscowościach Ośno i Otłoczyn. Księgozbiór Biblioteki w Służewie pod koniec 2020 roku wyniósł 17 621 woluminów, w filii bibliotecznej w Ośnie – 4 624, natomiast w Otłoczynie – 6 669 woluminów (łącznie 28 914 woluminów). W porównaniu do 2019 roku liczba ta zmniejszyła się o 810 woluminów.

W 2020 roku zarejestrowano 341 czytelników, w tym: 332 w Służewie, 5 w Ośnie oraz 4 w Otłoczynie. W porównaniu do 2019 roku liczba czytelników zmniejszyła się o 124.

W Bibliotece w Służewie w 2020 roku wypożyczono 5 377 woluminów, w filii bibliotecznej w Ośnie – 23 woluminy, a w filii bibliotecznej w Otłoczynie – 14 woluminów. W stosunku do 2019 roku liczba wypożyczeń zmniejszyła się o 1 671.

W 2020 roku w Gminie funkcjonowały następujące domy, ośrodki kultury i świetlice: Gminny Ośrodek Kultury w Służewie, świetlice w Białych Błotach, Grabiu, Łazieńcu, Nowej Wsi, Nowym Ciechocinku, Odolionie, Ośnie, Ośnie Drugim, Otłoczynie, Plebance, Poczalkowie, Podgaju, Przybranowie, Przybranówku, Rożno-Parcele, Słomkowie, Wilkostowie, Wołuszewie, Wólce oraz Zdunach.

W wydarzeniach organizowanych przez GOK w 2020 roku wzięło udział 700 osób. Przy gminnych jednostkach kultury funkcjonują:

- orkiestra dęta, nauka gry na instrumentach,
- dziecięca grupa wokalna „Mininutki”,
- młodzieżowa grupa wokalna „Muza”,
- chór gminny „To i Owo”
- warsztaty plastyczne,
- Klub Przyrodników,
- Koła Gospodyń Wiejskich (Goszczewo, Nowy Ciechocinek „Nowinka”, Odolion „O’Dolinka”, Opoki, Otłoczyn, Ostrowąs, Plebanka, Podgaj, Przybranowo, Rożno-Parcele, Słomkowo, Słońsk Dolny, Stawki oraz Wołuszewo),
- Klub Kobiet Aktywnych w Wołuszewie,
- Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów ze Służewa,
- Koło Kobiet ze Służewa.

Na terenie Gminy działa 5 klubów sportowych, tj. Uczniowski Klub Sportowy „Reszka”, Gminny Klub Sportowy „Start”, Uczniowski Klub Sportowy „Smyk Wołuszewo”, Uczniowski Klub Sportowy „Wietnamskie Sztuki Walki” oraz Gminny Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy „Orzeł”.

O atrakcyjności regionu decydują liczne zabytki kultury i architektury. Atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe zapewniają bardzo dobre warunki turystyki i rekreacji. Stwarzają możliwość uprawiania sportów wodnych, wędkarstwa, wycieczek

pieszych i rowerowych, amatorskiej jazdy konnej itp. Warunkiem sprzyjającym dla wypoczynku w rejonie niecki rzeki Wisły i Tażyny jest sąsiedztwo lasu umożliwiającego spacerów oraz bliska odległość do miasta Aleksandrów Kujawski i Ciechocinka. Przez teren Gminy przebiega wiele atrakcyjnych tras turystycznych województwa, powiatu i trasa szlaku dziedzictwa kulturowego Europy – Szlak Bursztynowy.

6. OPIEKA ZDROWOTNA

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski zlokalizowana jest przychodnia NZOZ Ośrodek Zdrowia w Służewie świadcząca usługi medyczne w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Ponadto w bliskim otoczeniu Gminy znajduje się wiele przychodni i poradni, zlokalizowanych m.in. w Aleksandrowie Kujawskim oraz Ciechocinku.

Mieszkańcy mają możliwość korzystania z usług specjalistycznych w pobliskim Toruniu.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2020 roku w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 20 010 porad – ich liczba w porównaniu do 2018 roku zwiększyła się o 24,4%. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w 2020 roku udzielono 19 673 porady – liczba ta w stosunku do 2018 roku wzrosła o 27,4%. Na terenie Gminy dostępny jest 1 punkt apteczny. Powyższe dane obrazuje tabela nr 7.

Tabela 7. Ochrona zdrowia na terenie gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	16 087	16 762	20 010
liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	15 447	16 276	19 673
liczba punktów aptecznych	1	1	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. W gminie Aleksandrów Kujawski o bezpieczeństwo i porządek dbają funkcjonariusze Straży Gminnej. Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, tj. OSP Odolin, OSP Opoczki, OSP Ostrowąs, OSP Służewo, OSP Słomkowo oraz OSP Wołuszewo. Na terenie Gminy działają również 2 drużyny młodzieżowe Ochotniczych Straży Pożarnych przy OSP Ostrowąs i OSP Opoczki.

8. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku⁹. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹⁰.

Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹¹.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie Współpracy Gminy Aleksandrów Kujawski z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021* zatwierdzonym uchwałą Nr XXX/259/21 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 27 kwietnia 2021 roku. Głównym celem Programu jest: „efektywne wykorzystanie społecznej aktywności, służącej pełniejszemu zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Gminy. Zasadniczym celem jest budowanie partnerstwa między samorządem i podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego oraz umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie i wspólnotę lokalną”¹².

Na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski w 2021 roku funkcjonowały następujące organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego:

- Stowarzyszenie Ekologiczne „Silentium”,
- Stowarzyszenie Stawskie Forum Rozwoju,
- Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Rozwoju Odolionu,
- Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski,
- Stowarzyszenie Mieszkańców Sąsiadujących ze Składowiskiem Odpadów w Miejscowości Służewo-Pole Stowarzyszenie „EKO”,

⁹ <https://poradnik.ngo.pl/>

¹⁰ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹¹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

¹² Program Współpracy Gminy Aleksandrów Kujawski z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021 (uchwała Nr XXX/259/21 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 27 kwietnia 2021 roku).

- Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski „Stawki Młodym”,
- Stowarzyszenie Producentów Rolnych Gminy Aleksandrów Kujawski,
- Ośrodek Sportów Konnych w Nowym Ciechocinku,
- Stowarzyszenie Poszkodowanych przez Nieuczciwych Pracodawców,
- Toruńskie Stowarzyszenie Dogoterapii „Pieś”,
- Towarzystwo Przyjaciół Niziny Ciechocińskiej,
- Stowarzyszenie Wspólnie dla Ośna Drugiego,
- Stowarzyszenie Abstynenckie „Bezpieczna Przystań”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Łazieńca „Cudne Manowce”,
- Stowarzyszenie „Aktywni na Wsi”,
- Fundacja „Serce dla dziecka” w Grabiu,
- Fundacja im. Brata Alberta Organizacja Pożytku Publicznego Warsztaty Terapii Zajęciowej „Karczemka”.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówki oświatowe). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Aleksandrów Kujawski jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania „Ośrodka” z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;

5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez „Ośrodek” należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;

20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów ośłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez „Ośrodek” należą:

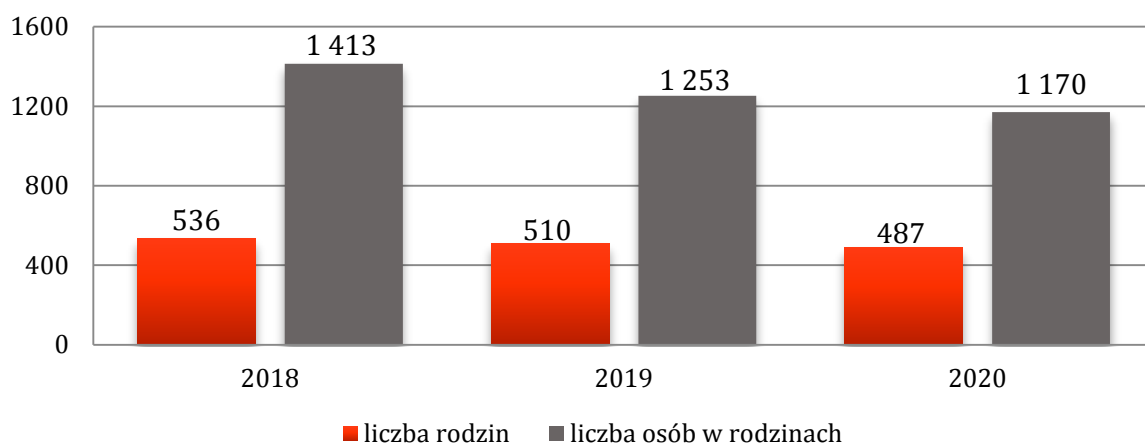
1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek” realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Aleksandrów Kujawski uległa zmniejszeniu. W 2020 roku z pomocy skorzystało 487 rodzin, w 2019 roku – 510, natomiast w 2018 roku – 536 rodzin. W stosunku do 2018 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 9,1%, natomiast w porównaniu do 2019 roku spadek wyniósł 4,5%. Na przestrzeni analizowanych lat liczba osób korzystających z pomocy społecznej również uległa zmniejszeniu – w odniesieniu do 2018 roku o 17,2%, natomiast w stosunku do 2019 roku o 6,6%.

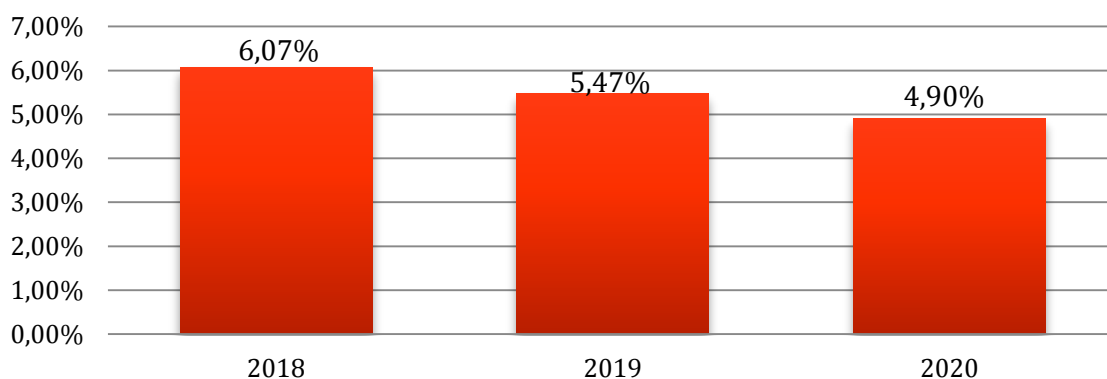
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2018-2020 wartość tego wskaźnika uległa niewielkiemu zmniejszeniu. W 2020 roku wyniosła 4,90%, w 2019 roku – 5,47%, natomiast w 2018 roku – 6,07%. W porównaniu do 2018 roku wskaźnik ten uległ zmniejszeniu o 1,17 pp. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 9. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2020 roku korzystających z tego typu pomocy było 406 osób w wieku przedprodukcyjnym, 619 osób w wieku produkcyjnym oraz 81 osób w wieku poprodukcyjnym. Korzystających z pomocy społecznej kobiet było prawie tyle samo co mężczyzn (liczba kobiet – 556, liczba mężczyzn – 550). Analizując dynamikę zmian dostrzec można tendencję spadkową w zakresie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym, korzystających z pomocy społecznej w stosunku do 2019 roku.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

wiek	2018		2019		2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	516	256	427	215	406	200
produkcyjny	744	354	654	308	619	295
poprodukcyjny	93	70	95	72	81	61
ogółem	1 353	680	1 176	595	1 106	556

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 447 mieszkańcom gminy Aleksandrów Kujawski, natomiast świadczenie niepieniężne – 148 osobom. W stosunku do 2019 roku widoczna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenie niepieniężne, jak i pieniężne. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

wyszczególnienie	2018	2019	2020
świadczenie pieniężne	500	458	447
świadczenie niepieniężne	227	204	148

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 525 w 2018 roku do 399 w 2020 roku. Oznacza to spadek o 24%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2020 roku są znaczne – mężczyźni stanowili 37,6% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety – 62,4%.

Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

płeć	2018	2019	2020
kobiety	333	286	249
mężczyźni	192	170	150
ogółem	525	456	399

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Aleksandrów Kujawski było ubóstwo – z tego powodu pomoc otrzymały 303 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowało się bezrobocie (242 rodziny), natomiast na trzecim – długotrwała lub ciężka choroba (155 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także niepełnosprawność (118 rodzin) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (63 rodziny). W porównaniu do 2019 roku zauważyć można wzrost rodzin, które otrzymały świadczenia z powodu ubóstwa, bezrobocia, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz narkomanii oraz klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Tabela 11. Powody udzielania świadczeń w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

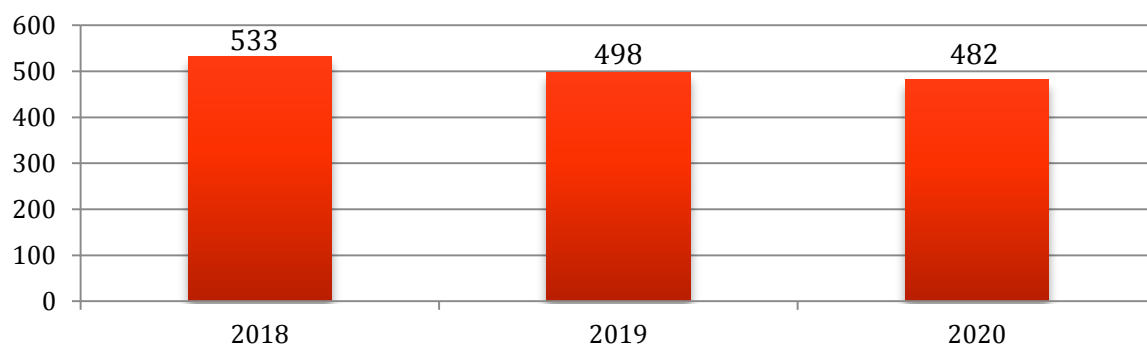
Lp.	powód udzielenia świadczeń	2018	2019	2020
1	ubóstwo	367	298	303
2	bezrobocie	305	241	242
3	długotrwała lub ciężka choroba	181	183	155
4	niepełnosprawność	149	141	118
5	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	76	69	63
	w tym rodziny niepełne	42	36	38
	w tym rodziny wielodzietne	15	12	13
6	potrzeba ochrony macierzyństwa	75	65	49
	w tym wielodzietność	36	30	20
7	alkoholizm	12	16	14
8	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	5	6
9	klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	6
10	bezdomność	1	3	1
11	narkomania	0	0	1
12	przemoc w rodzinie	0	2	1
13	zdarzenia losowe	1	1	0

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie od 2018 do 2020 roku. W 2018 roku przeprowadzono je z 533 rodzinami, w 2019 roku z 498 rodzinami, natomiast w 2020 roku z 482 rodzinami. W porównaniu do 2018 roku liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe zmniejszyła się o 9,6%, natomiast w stosunku do 2019 roku spadła o 3,2%.

Wykres 10. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

10. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Aleksandrów Kujawski. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny,
- placówki oświatowe,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- placówka służby zdrowia,
- Dzienny Dom Pobytu dla osób niesamodzielnych oraz ich rodzin i otoczenia,
- Klub Seniora,
- Warsztat Terapii Zajęciowej „Karczemka” w Otłoczynie,
- Stowarzyszenie Abstynenckie „Bezpieczna Przystań”,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

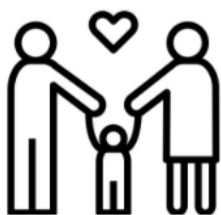

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE ALEKSANDRÓW KUJAWSKI

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowanych działań interwencyjnych. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT¹³.

1. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny. Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2023 przyjętego uchwałą Nr XXVI/208/20 z dnia 7 grudnia 2020 roku jest „skuteczny system opieki nad dzieckiem

¹³ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

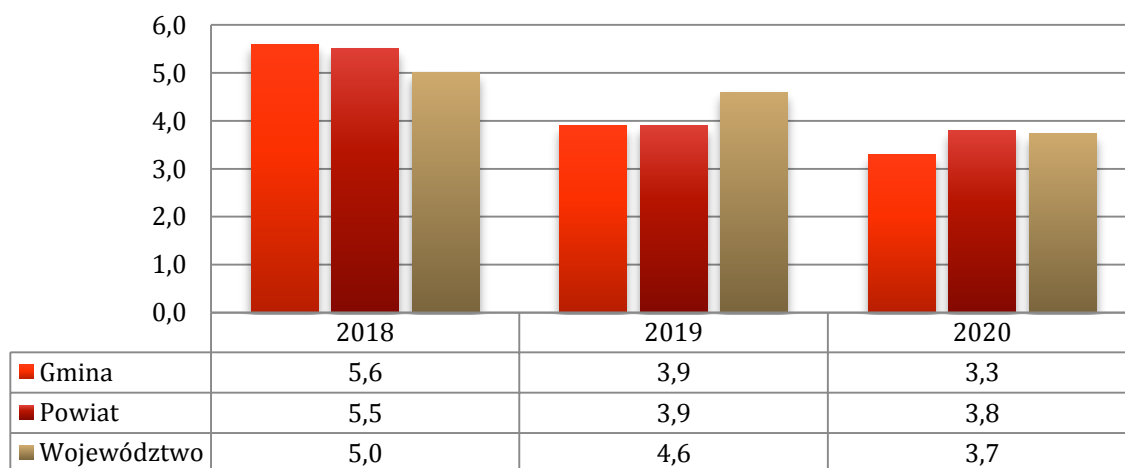
i rodziną sprzyjający właściwemu jej rozwojowi w Gminie Aleksandrów Kujawski”.

Do celów szczegółowych Programu zaliczyć można:

- stwarzanie efektywnego systemu wsparcia rodziny w prawidłowym wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania,
- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodzin,
- wzmacnianie roli i funkcji rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej¹⁴.

Analiza obszaru jakim jest wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej została rozpoczęta od przedstawienia wskaźnika dotyczącego małżeństw mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski w porównaniu do wartości w całym województwie kujawsko-pomorskim oraz powiecie aleksandrowskim. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba małżeństw na 1000 ludności systematycznie się zmniejszała – zarówno w Gminie, powiecie, jak i całym województwie. W 2020 roku na terenie Gminy wskaźnik małżeństw kształtował się na poziomie 3,3 i tym samym był niższy niż w powiecie aleksandrowskim (3,8) oraz województwie kujawsko-pomorskim (3,7). W porównaniu do 2018 roku wskaźnik małżeństw na 1000 ludności w gminie Aleksandrów Kujawski uległ zmniejszeniu o 2,3 pp., natomiast w stosunku do 2019 roku zauważalny jest spadek o 0,6 pp.

Wykres 11. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Aleksandrów Kujawski w porównaniu do powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

¹⁴ Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2023 (Uchwała Rady Gminy Aleksandrów Kujawski Nr XXVI/208/20 z dnia 7 grudnia 2020 roku).

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2020 roku przyznano łącznie 2 318 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 2 400 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 2 844 świadczenia rodzinom z trójką dzieci oraz 2 225 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. W 2020 roku udzielono łącznie 2 974 świadczenia pieniężne oraz 6 813 świadczeń niepieniężnych. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku w gminie Aleksandrów Kujawski

liczba dzieci	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
jedno dziecko	2 318	1 035	1 283
dwoje dzieci	2 400	890	1 510
troje dzieci	2 844	486	2 358
czworo i więcej dzieci	2 225	563	1 662

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin korzystających z Programu i kwota świadczeń w latach 2018-2020 prezentuje poniższa tabela. W 2018 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało 940 rodzin na łączną kwotę 9 008 861,46 zł, w 2019 roku – 1 535 rodzin, a wydatkowano na to 11 363 526,56 zł, natomiast w 2020 roku – 1 555 rodzin na kwotę 14 323 793,56 zł. Na przestrzeni lat 2018-2020 nastąpił zatem znaczny wzrost liczby rodzin, którym przyznano świadczenie wychowawcze, który w stosunku do 2018 roku wyniósł 65,4%.

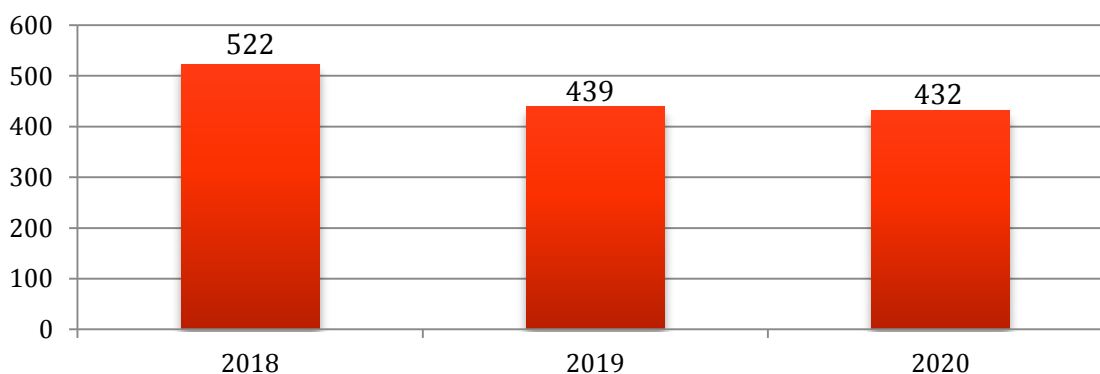
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń (w złotych) na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin	940	1 535	1 555
kwota świadczeń	9 008 861,46	11 363 526,56	14 323 793,56

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została liczba rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny na przestrzeni lat 2018-2020. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2020 roku korzystały 432 rodziny, czyli o 1,6% mniej niż w roku 2019 roku oraz o 17,2% mniej niż w 2018 roku. W latach 2018-2020 dostrzegalny jest zatem spadek w zakresie liczby rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny. Kwota wypłaconych świadczeń w 2020 roku wyniosła 1 243 092,91 zł – to o 128 295,09 zł mniej niż w 2019 roku oraz o 238 328,09 zł mniej niż w 2018 roku.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o dodatki z tego tytułu. W 2020 roku przyznano dodatek 188 rodzicom z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, 47 osobom z tytułu urodzenia dziecka, 615 rodzicom z tytułu samotnego wychowywania dziecka, 718 osobom z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnością, 1 196 dzieciom z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, 1 891 osobom z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania oraz 1 978 osobom z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej. W 2020 roku przyznano również jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „becikowe” dla 93 osób – w porównaniu do 2019 roku liczba ta uległa zwiększeniu. W stosunku do 2019 roku wzrosła liczba osób, którym przyznano dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka oraz podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania. W pozostałych dodatkach zauważalny był spadek ich ilości.

Tabela 14. Liczba przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

rodzaj dodatku	2018	2019	2020
z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	215	167	188
z tytułu urodzenia dziecka	76	67	47
z tytułu samotnego wychowywania dziecka	587	582	615
z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnością	738	722	718
z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1 292	1 378	1 196
z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	1 560	1 686	1 891
z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 094	2 059	1 978
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	112	86	93

Źródło: Raport o stanie gminy Aleksandrów Kujawski za 2018, 2019 i 2020 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, Gmina otrzymała do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”. Świadczenie przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2020 roku wypłacono 1 661 świadczeń „Dobry start”, czyli o 1 więcej niż w roku poprzednim oraz o 46 więcej niż w 2018 roku. W 2018 roku kwota świadczenia „Dobry start” wyniosła 482 100 zł, w 2019 roku – 497 100 zł, natomiast w 2020 roku – 498 150 zł. Z powyższych danych wynika, że liczba dzieci korzystających z Programu „Dobry start” ulega stopniowemu zwiększeniu. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15. Liczba wypłaconych świadczeń „Dobry start” oraz środki przeznaczone na jego realizację na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba wypłaconych świadczeń	1 615	1 660	1 661
kwota świadczeń (w zł)	482 100	497 100	498 150

Źródło: Raport o stanie gminy Aleksandrów Kujawski za 2018, 2019 i 2020 rok

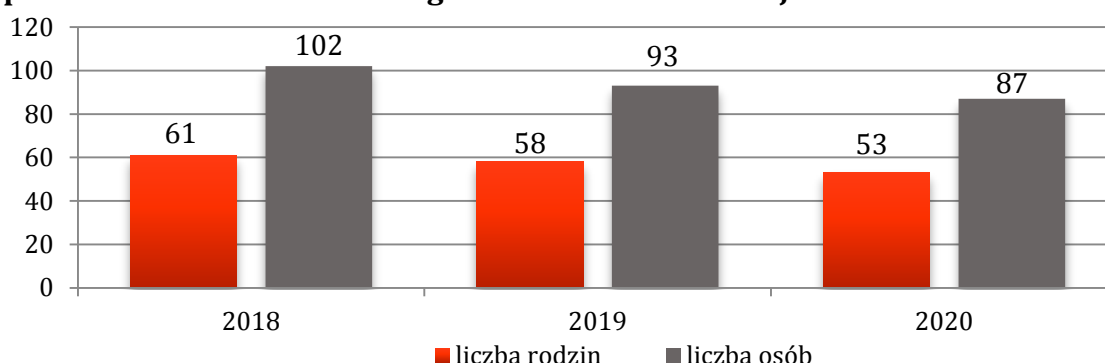
Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przysługuje jednorazowe

świadczenie w wysokości 4 000 zł. Wydział Spraw Obywatelskich i Polityki Społecznej jest realizatorem zadań ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. W 2020 roku powyższe świadczenie zostało przyznane 2 osobom, w 2019 roku – 4 osobom, natomiast w 2018 roku – 2 osobom.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyła się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2020 ze świadczenia korzystało 87 osób z 53 rodzin, w 2019 roku – 93 osoby z 58 rodzin, natomiast w 2018 roku – 102 osoby z 61 rodzin. Z powyższych danych wynika, że zarówno liczba osób, jak i rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni analizowanych lat ulega zmniejszeniu.

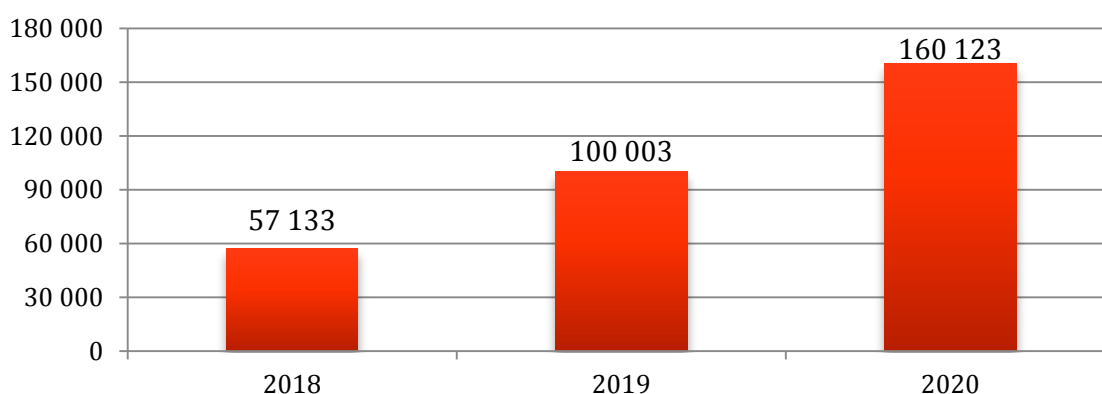
Wykres 13. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 roku gmina Aleksandrów Kujawski poniosła odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej na łączną kwotę 160 123 zł. W porównaniu do poprzedniego roku, liczba ta zwiększyła się aż o 60,1%, natomiast w stosunku do 2018 roku zauważalny jest wzrost o 180,3%. Wydatki w 2020 roku dotyczyły pobytu 11 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 4 dzieci w Placówce Socjalizacyjnej, w 2019 roku kolejno za 12 i 3 dzieci, natomiast w 2018 roku za 9 i 4 dzieci.

Wykres 14. Kwota świadczeń za odpłatność pobytu dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

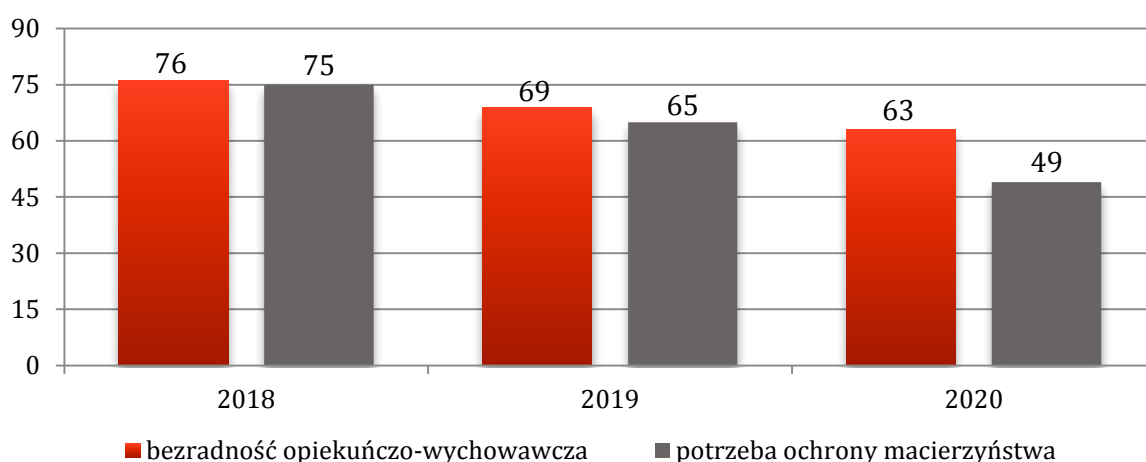
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 i 2020 rok

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia

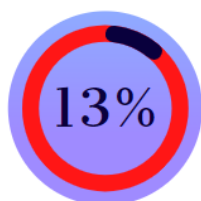
gospodarstwa domowego oraz potrzeby ochrony macierzyństwa uległa zmniejszeniu. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 76 rodzinom, w 2019 roku – 69, natomiast w 2020 roku – 63 rodzinom. W 2020 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 487, a więc rodziny z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły 13% ogółu. Z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w 2018 roku udzielono wsparcia 75 rodzinom, w 2019 roku – 65, natomiast w 2020 roku – 49 rodzinom. Rodziny, którym udzielono wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w 2020 roku stanowiły 10% rodzin, które otrzymały pomoc.

Wykres 15. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

W 2020 roku rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego stanowiły 13% wszystkich rodzin, które otrzymały pomoc (średnio co 8 rodzina korzystająca z pomocy społecznej).

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w 2020 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazła się na 5 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA

W 2020 roku rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa stanowiły 10% wszystkich rodzin, które otrzymały pomoc (średnio co 10 rodzina korzystająca z pomocy społecznej).

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w 2020 roku potrzeba ochrony macierzyństwa jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazła się na 6 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

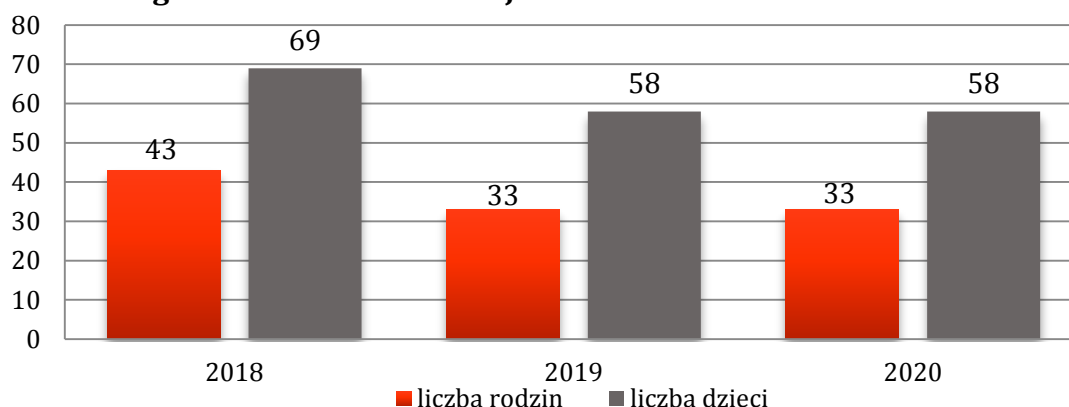

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach. W 2020 roku w ramach zewnętrznych środków unijnych rozpoczęła działalność Placówka Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży w Plebance (15 dzieci).

W GOPS w Aleksandrowie Kujawskim od 2018 roku zatrudnionych jest 3 asystentów rodziny. W 2020 roku prowadzili oni pracę w 33 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w których wychowywało się 58 dzieci. W porównaniu do 2018 roku liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem uległa zmniejszeniu, natomiast w stosunku do 2019 roku utrzymuje się na takim samym poziomie.

Wykres 16. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

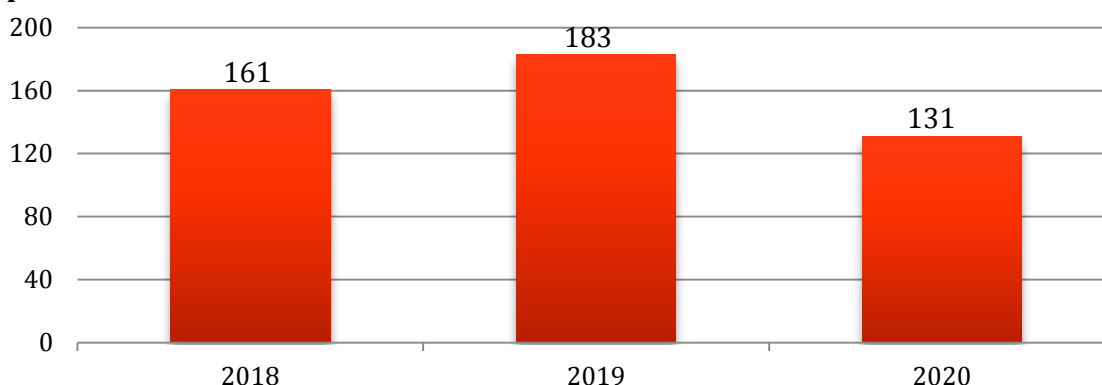

Źródło: Raport o stanie Gminy Aleksandrów Kujawski za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku w gminie Aleksandrów Kujawski nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Rodziny z gminy Aleksandrów Kujawski korzystają również z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień (13 partnerów w 2020 roku). Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. W 2020 roku Gmina wydała 131 kart, w 2019 roku – 183, natomiast w 2018 roku – 161 kart.

Wykres 17. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Raport o stanie Gminy Aleksandrów Kujawski za 2018, 2019 i 2020 rok

W ramach wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji, Straż Gminna, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowe Centrum

Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- 1** niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji wychowawczych
- 2** bezradność opiekuńczo-wychowawcza jako jeden z głównych powodów udzielania pomocy i wsparcia rodzinom na terenie Gminy
- 3** brak funkcjonujących rodzin wspierających
- 4** spadek wskaźnika małżeństw
- 5** brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży

2. WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

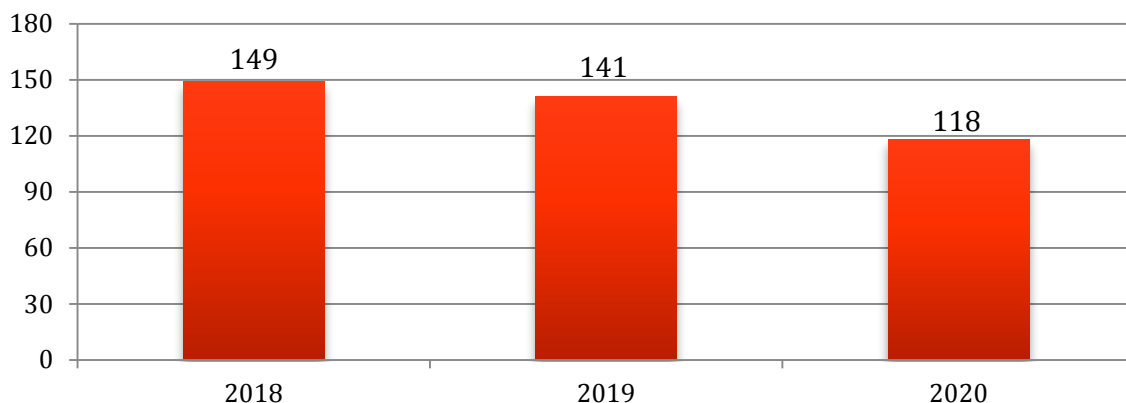
Osoby z niepełnosprawnościami dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnościami tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2020 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 118. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa zmniejszeniu – w porównaniu do 2018 roku o 31 rodzin, natomiast w stosunku do 2019 roku

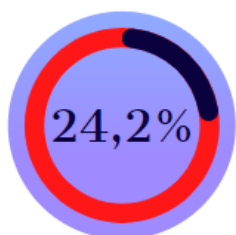
o 23 rodziny. W 2020 roku rodziny z problemem niepełnosprawności stanowiły 24,2% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 18. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

W 2020 roku rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności stanowiły 24,2% wszystkich rodzin, które otrzymały pomoc (średnio co 4 rodzina korzystająca z pomocy społecznej).

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w 2020 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazła się na 4 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020. W 2018 roku przyznano 1 186 świadczeń na łączną kwotę 186 737 zł, w 2019 roku liczba świadczeń wyniosła 1 147 na kwotę 216 879 zł, a w 2020 roku kształtowała się na poziomie 1 213 świadczeń na kwotę 261 657 zł. W porównaniu do poprzednich lat liczba przyznanych świadczeń oraz ich kwota uległa zwiększeniu.

Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	1 186	1 147	1 213
kwota świadczeń (zł)	186 737	216 879	261 657

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 roku liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 1 097 świadczeń. W 2018 roku przyznano 1 060 świadczeń, a w 2019 roku – 1 177. Różnica pomiędzy 2018, a 2020 rokiem kształtuje się zatem na poziomie 37 świadczeń, natomiast w porównaniu do 2019 roku można zaobserwować spadek w wysokości 80 świadczeń. W 2020 roku kwota przeznaczona na powyższy cel wyniosła 236 745 zł – to o 41,2% więcej niż w 2018 roku oraz o 6,1% więcej niż w roku 2019.

Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	1 060	1 177	1 097
kwota świadczeń (zł)	167 616	223 064	236 745

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2018 roku przyznano 1 274 świadczenia dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2019 roku – 1 264, natomiast w 2020 roku – 1 259 świadczeń. Na przestrzeni analizowanych lat zaobserwować można spadek liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie. Kwota świadczeń w 2020 roku wyniosła 271 743 zł i tym samym była o 34,8% wyższa niż w 2018 roku oraz o 13,4% wyższa niż w 2019 roku.

Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	1 274	1 264	1 259
kwota świadczeń (zł)	201 646	239 674	271 743

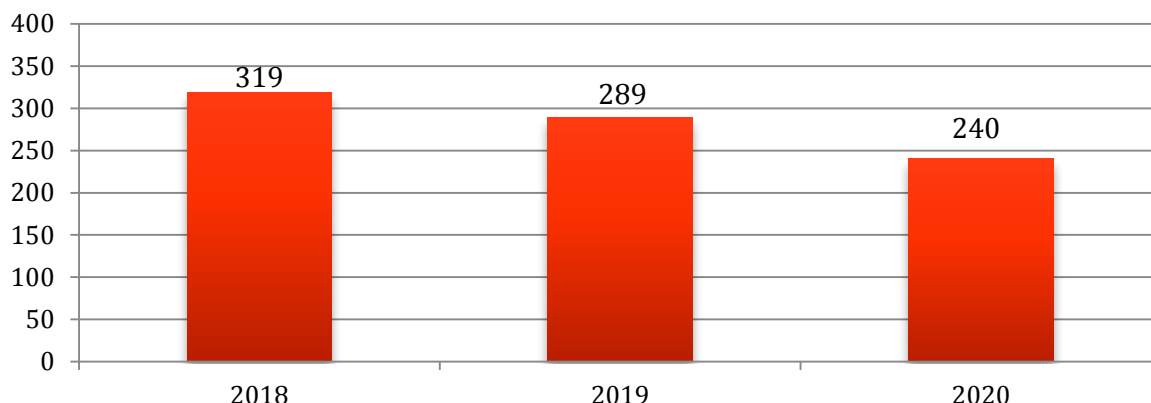
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Poniższy wykres zawiera dane dotyczące liczby świadczeń specjalnego zasiłku opiekuńczego. W 2020 roku świadczenie przyznano 240 osobom, a więc 49 osobom mniej niż w 2019 roku oraz o 79 osobom mniej niż w roku 2018. Na powyższe świadczenie w

2020 roku wydatkowano kwotę 147 780 zł – to o 13,2% mniej niż w 2018 roku oraz o 17,1% mniej niż w roku 2019.

Wykres 19. Liczba świadczeń specjalnego zasiłku opiekuńczego na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Osobom z niepełnosprawnością z terenu Gminy udzielone zostaje wsparcie między innymi w postaci zasiłków okresowych. W 2020 roku udzielono 27 zasiłków okresowych z tytułu niepełnosprawności, w 2019 roku – 37, natomiast w 2018 roku – 42. Kwota z powyższych świadczeń w 2020 roku wyniosła 33 347 zł i tym samym była niższa niż w latach 2018-2019.

Tabela 19. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	42	37	27
kwota świadczeń (zł)	58 254	44 604	33 347

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” edycja 2021, który współfinansowany jest ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Jego celem jest poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności, umożliwienie realizowania prawa do należytego życia, przeciwdziałanie dyskryminacji oraz wykluczeniu społecznemu, umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności np. poprzez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych czy też sportowych. Program wprowadza usługę asystenta jako formę ogólnodostępnego wsparcia dla pełnoletnich osób z niepełnosprawnościami, posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionych.

GOPS przystąpił również do realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2021. Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących

bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego, które wymagają usługi opieki wytchnieniowej.

Warsztat Terapii Zajęciowej „Karczemka” w Otłoczynie, który został utworzony przez Fundację im. Brata Alberta zapewnia terapię dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz chorych psychicznie. Celem Warsztatu jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnością w oparciu o Indywidualne Programy Rehabilitacji i Terapii. Ma za zadanie ogólne usprawnienie, rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, przygotowanie do życia w środowisku społecznym, między innymi przez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej, rozwijanie umiejętności przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej oraz rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

1

wzrost zapotrzebowania na zasilki pielęgnacyjne

2

niepełnosprawność stanowiąca jeden z najczęstszych powodów udzielania pomocy i wsparcia rodzinom z terenu Gminy

3

trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych

3. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁵.

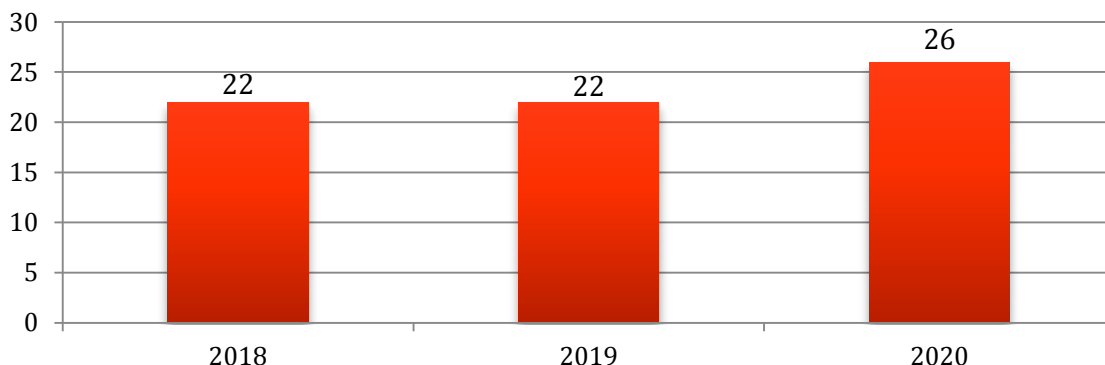
Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez Gminę, należy organizacja i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem. W 2020 roku z tej formy pomocy skorzystało 26 osób, natomiast w latach 2018-2019 było to po 22 osoby.

¹⁵ www.psychiatriapolska.pl

Wykres 20. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć. Istnieje więc pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- 1** zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi
- 2** nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19
- 3** wzrost liczby osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Gminie

4. PPROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem, a patologią.

Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁶. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XXVII/218/20 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 30 grudnia 2020 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok*.

Celami głównym Programu są:

- ograniczenie szkód zdrowotnych, społecznych, dysfunkcji w rodzinach, związanych z używaniem lub nadużywaniem alkoholu oraz przemocą,
- zredukowanie szkód rozwojowych dzieci z rodzin, w których występują problemy uzależnienia i przemocy,
- ograniczenie liczby młodzieży spożywającej „eksperymentującej” z napojami alkoholowymi, działania profilaktyczne zmierzające do zapobiegania powstawaniu nowych problemów uzależnień,
- zwiększenie bezpieczeństwa związanego z przestrzeganiem ustawy¹⁷.

¹⁶ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

¹⁷ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021 (uchwała Nr XXVII/218/20 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 30 grudnia 2020 roku).

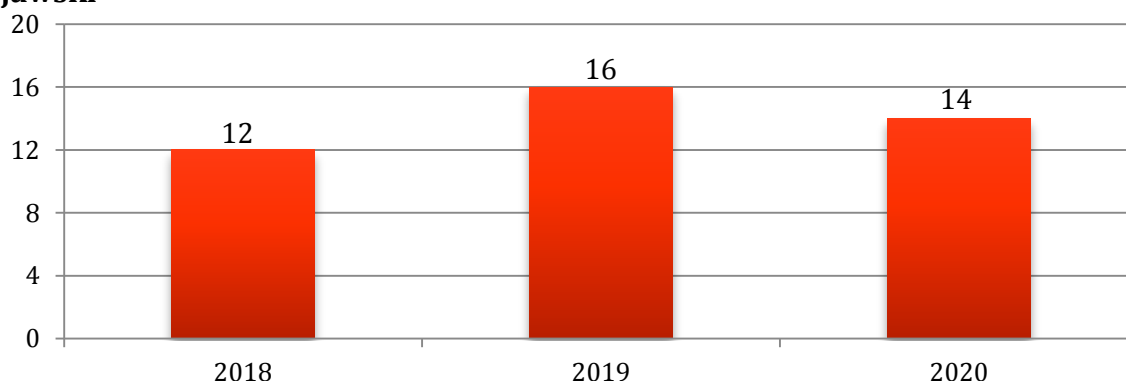

Ponadto na terenie Gminy obowiązuje *Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021*, który został przyjęty uchwałą Nr XXVII/219/20 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 30 grudnia 2020 roku. Do najważniejszych celów Programu można zaliczyć:

- przeciwdziałanie rozpowszechniania środków psychoaktywnych, zwłaszcza wśród młodego społeczeństwa oraz towarzyszącym temu problemom, poprzez wzmacnianie postaw społecznych,
- promowanie zdrowego stylu życia,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych¹⁸.

W 2020 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 14 rodzin. Można zauważyć, że w porównaniu do 2018 roku liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu uległa zwiększeniu, natomiast w stosunku do 2019 roku – zmniejszeniu. W 2020 roku liczba rodzin z problemem alkoholowym stanowiły 2,9% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej. Na przestrzeni analizowanych lat tylko 1 rodzina w 2020 roku otrzymała wsparcie z powodu narkomanii.

Wykres 21. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

¹⁸ Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii 2021 rok (uchwała Nr XXVII/219/20 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 30 grudnia 2020 roku).

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Aleksandrów Kujawski mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Według stanu na koniec 2020 roku Komisja liczyła 5 członków.

W 2020 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 30 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 20 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 11 osób uzależnionych od alkoholu. W 2020 roku Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 8 osób. W stosunku do 2019 roku odnotowany został wzrost liczby osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, z którymi przeprowadzono rozmowy, osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia oraz osób

wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane dotyczące podejmowanych działań GKRPA w gminie Aleksandrów Kujawski wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Aleksandrów Kujawski wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	38	28	30
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	10	11	20
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	6	6	11
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	6	8

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie Gminy funkcjonuje Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, który mieści się w budynku świetlicy wiejskiej w Roźnie-Parcele. Punkt w 2020 roku był czynny 8 godzin w miesiącu – to tyle samo co w 2019 roku oraz o 8 godzin mniej niż w 2018 roku. W 2020 roku w Punkcie udzielono 95 porad dla 30 osób z problemem alkoholowym oraz 10 porad dla 10 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym. Dane źródłowe wykazują, że w porównaniu do 2019 roku liczba udzielonych porad osobom z problemem alkoholowym uległa zwiększeniu, natomiast spadek zauważalny jest w przypadku liczby porad, które udzielono dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym.

Tabela 21. Liczba osób oraz udzielonych im porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i ich rodzin w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018		2019		2020	
	liczba osób	liczba porad	liczba osób	liczba porad	liczba osób	liczba porad
osoby z problemem alkoholowym	40	70	35	68	30	95
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i DDA)	35	65	10	15	10	10

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski prowadzi działalność Stowarzyszenie Abstynenckie „Bezpieczna Przystań” oraz jedna samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA). Nie funkcjonują natomiast samopomocowe grupy wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon), grupy wsparcia dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym (Al.-Ateen) oraz grupy wsparcia dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

GKRPA zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. W 2020 roku zostały przeprowadzone programy rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN z obszaru profilaktyki uniwersalnej. Wzięło w nich udział 80 uczniów oraz 6 nauczycieli. W porównaniu do poprzednich lat zauważyć można spadek liczby uczniów i nauczycieli biorących udział w programach profilaktycznych. Na przestrzeni analizowanych lat rodzice nie byli angażowani w rekomendowane programy profilaktyczne.

Tabela 22. Liczba osób biorących udział w programach profilaktycznych w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba uczniów	154	130	80
liczba nauczycieli	15	15	6
liczba rodziców	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie Gminy prowadzone były również inne nierekomendowane programy profilaktyczne, w których w 2020 roku wzięło udział 600 uczniów oraz 20 nauczycieli. To prawie 3 razy więcej niż w 2019 roku, kiedy w działaniach tych wzięło udział 220 uczniów oraz 20 nauczycieli oraz ponad 2 razy więcej niż w 2018 roku, kiedy w programach wzięło udział 250 uczniów, 39 nauczycieli oraz 1 rodzic.

W 2020 roku w gminie Aleksandrów Kujawski do wytrzeźwienia zostały zatrzymane 42 osoby, w 2019 roku – 21, natomiast w 2018 roku – 14. W stosunku do poprzednich lat zauważalny jest znaczny wzrost liczby osób w tym zakresie.

Tabela 23. Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia na terenie gminy Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	14	21	42

Źródło: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok

W 2020 roku według danych Komendy Powiatowej Policji w Aleksandrowie Kujawskim na terenie Gminy zarejestrowano 231 mieszkańców będących pod wpływem alkoholu lub środków odurzających. Ponadto ujawniono 167 kierujących pod wpływem alkoholu/środków odurzających i zatrzymano 13 praw jazdy. W porównaniu do 2019 roku zauważalna jest tendencja spadkowa wśród zatrzymanych mieszkańców będących pod wpływem alkoholu, środków odurzających oraz kierujących w stanie nietrzeźwości.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Aleksandrów Kujawski. W 2020 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 3 112 147,12 zł, w tym 1 174 542,50 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 364 193,60 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 573 411,02 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do roku poprzedniego, łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy uległa zmniejszeniu o 11,5%, natomiast w porównaniu do 2018 roku zauważyć można spadek o 16,9%.

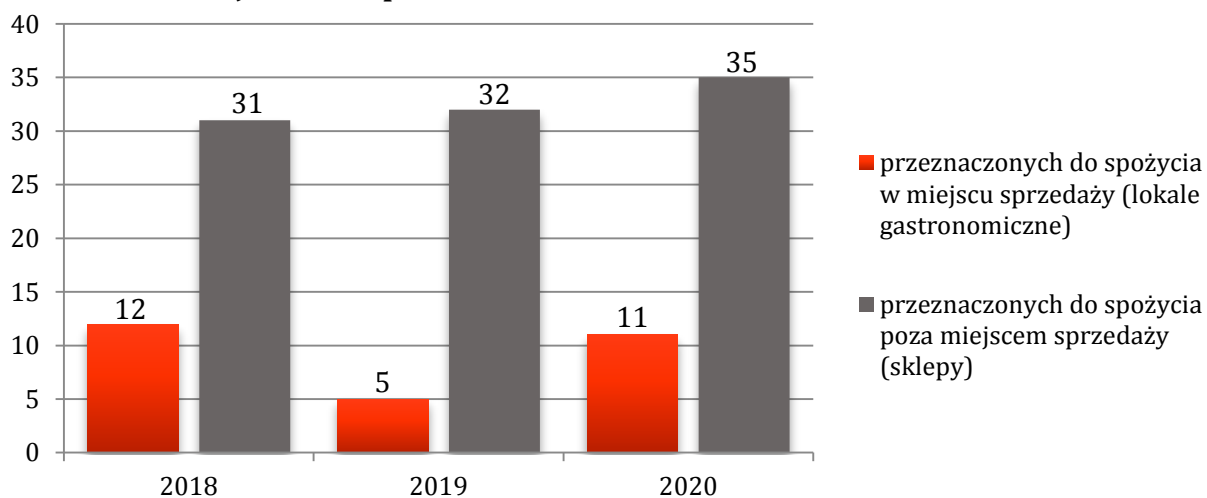
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku na terenie gminy Aleksandrów Kujawski znajdowało się łącznie 46 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 35 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 11 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny). Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba punktów sprzedaży alkoholu ulegała wahaniom, gdyż w 2018 roku były to łącznie 43 punkty, w 2019 roku – 37, a w 2020 roku ich liczba zwiększyła się do 46.

Wykres 22. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

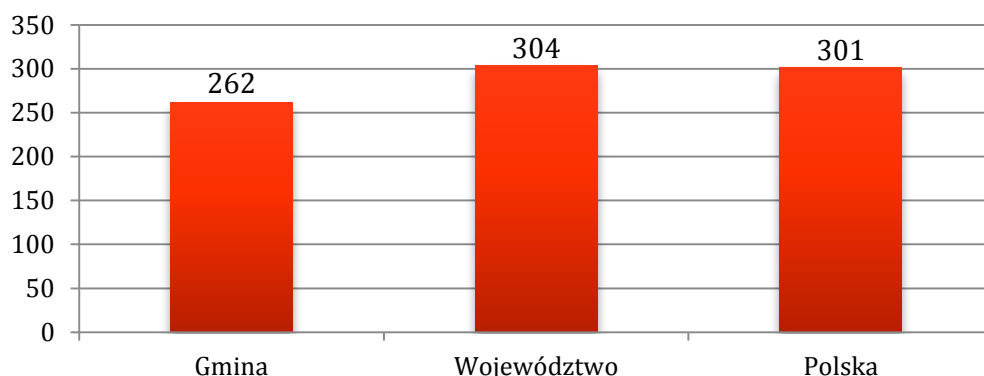

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Aleksandrów Kujawski, w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski. Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, w Gminie liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt jest znacznie mniejsza niż ma to miejsce w województwie i całej Polsce.

Wykres 23. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Aleksandrów Kujawski, województwie kujawsko-pomorskim i całej Polsce w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Badania społeczne

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski, dotyczące uzależnień. Do obszarów tematycznych poddanych analizie zaliczyć można spożywanie alkoholu, palenie papierosów oraz używanie narkotyków lub dopalaczy.

Tabela 24. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	– Z częstotliwością wskazującą na picie ryzykowne, czy też szkodliwe (kilka razy w tygodniu lub codziennie) po alkohol sięga 11% mieszkańców Gminy, w tym 6% stanowią osoby pijące go codziennie. – Zebrany materiał badawczy wykazał, że znaczna część mieszkańców Gminy wykonywała swoje obowiązki służbowe pod wpływem alkoholu. Do takiego zachowania przyznało się 18% respondentów. – Niepokojące jest to, że 17% zdarzyło się kierować pojazdem pod wpływem alkoholu, a niemal co trzeci badany był świadkiem sytuacji prowadzenia pojazdu przez osobę znajdującą się pod wpływem alkoholu, co może wskazywać na występowanie na terenie Gminy problemów w tym zakresie (30%). – Badania wykazały, że 16% respondentów nie ma wiedzy na temat szkodliwości picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka lub sądzi, że nie ma to żadnego wpływu. – Świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości było w ciągu ostatnich 12 miesięcy 12% badanych. – Wśród respondentów występuje brak wiedzy dotyczący szkodliwości spożywania alkoholu, gdyż 33% uważa, że jest on dobrym lekarstwem na sen, 11% twierdzi, że alkoholizm jest dziedziczny, 19% twierdzi, że osoby z problemem alkoholowym piją codziennie, a 15% uważa, że alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż w wódce.
Papierosy	– Zebrany materiał badawczy wykazał, że codziennie papierosy pali średnio co czwarty dorosły mieszkaniec Gminy (27%). – Średnio co trzeci palący mieszkaniec wypala dziennie 6-15 sztuk papierosów dziennie (38%). – Respondenci najczęściej sięgają po papierosy dla przyjemności, w sytuacjach stresowych lub dla towarzystwa. – Z analizy wyników badań wynika, że ponad połowa palących badanych nigdy nie próbowała zerwać z nałogiem. – Zdecydowana większość respondentów jest zdania, że palenie papierosów jest szkodliwe dla zdrowia.

Narkotyki i dopalacze	– Do sięgnięcia po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne przyznało się 12% badanych, w tym 6% zażywało je jednokrotnie, natomiast kolejne 6% robi to kilka razy w roku. – Zebrany materiał badawczy wykazał, iż średnio co szósty dorosły mieszkaniec ocenia dostępność do narkotyków i dopalaczy jako łatwą (narkotyki – 17%, dopalacze – 16%). – Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że co piąty respondent zna miejsca w swojej miejscowości, gdzie może kupić narkotyki lub dopalacze.
-----------------------	---

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski

W dalszej kolejności analizie poddane zostały wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów z gminy Aleksandrów Kujawski. Dotyczyły one spożywania alkoholu, palenia papierosów oraz sięgania po narkotyki i dopalacze. Najważniejsze wnioski z badania przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 25. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród uczniów z gminy Aleksandrów Kujawski dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	– Po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnął stosunkowo wysoki odsetek badanych uczniów, tj. 38%. – Spośród uczniów, którzy pili alkohol, co czwarty sięgnął po niego przed 10 rokiem życia (23%), a co drugi w wieku 11-13 lat (48%). – Większość młodych mieszkańców Gminy miało kontakt z alkoholem w czasie uroczystości rodzinnej (56%). – Zdecydowana większość rodziców uczniów wie o tym, że spożywali oni alkohol (73%), w tym aż 60% nie zareagowało mimo, że o tym wiedziało. – Analizując odpowiedzi uczniów można stwierdzić, że alkohol jest łatwo dostępny dla znacznej części respondentów – 27% badanych przyznało, że nie miałyby trudności w zdobyciu alkoholu na terenie swojej miejscowości.
Papierosy	– Kontakt z papierosami miała stosunkowo wysoka część uczniów z Gminy (38%). Więcej niż jednokrotnie paliło je 22%. – Spośród uczniów, którzy palili papierosy, średnio co piąty sięgnął po nie przed 10 rokiem życia (18%), a co trzeci w wieku 10-12 lat (32%).
Narkotyki i dopalacze	– Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt z narkotykami i dopalaczami miało 5% respondentów. – Większość młodych mieszkańców Gminy miało kontakt z narkotykami/dopalaczami w czasie uroczystości rodzinnej lub na podwórku ze znajomymi (po 24%).

-
- W kwestii dostępności narkotyków i dopalaczy w środowisku lokalnym uczniów, wyniki kształtują się na następującym poziomie – 11% uznaje narkotyki i dopalacze za łatwo dostępne w swojej miejscowości, a 16% zna miejsca w swojej miejscowości, gdzie można je kupić.
- Większość respondentów ma świadomość na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia (84%), ale po 4% jest zdania, iż są one raczej nieszkodliwe lub zdecydowanie nieszkodliwe, a 8% miało trudności w odpowiedzi na to pytanie.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

1

zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień

2

zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19

3

wzrost liczby osób uzależnionych oraz liczby członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy

4

brak samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym, grupy wsparcia dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym oraz dla dorosłych dzieci alkoholików

5

wzrost liczby osób zatrzymanych do wytrzeźwienia

6

brak oferty zajęć profilaktycznych dedykowanych rodzicom

7

występujący na terenie Gminy problem prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe, wykonywania obowiązków służbowych pod wpływem alkoholu, spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży, wysoki odsetek badanych zażywających narkotyki lub dopalacze oraz palących codziennie papierosy (wyniki przeprowadzonych badań)

8

wysoki odsetek uczniów spożywających alkohol, niski wiek inicjacji alkoholowej, dostępność do alkoholu, narkotyków i dopalaczy (wyniki przeprowadzonych badań)

5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Inicjatywami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Aleksandrów Kujawski zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Celem Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2025*, który został przyjęty uchwałą Nr XXIX/234/21 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 23 lutego 2021 roku. Celem głównym Programu jest „przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc”.

Do celów szczegółowych zaliczyć można:

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych, edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ułatwienie dostępności i zwiększenie skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie¹⁹.

¹⁹ Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2025 (uchwała Nr XXIX/234/21 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 23 lutego 2021 roku).

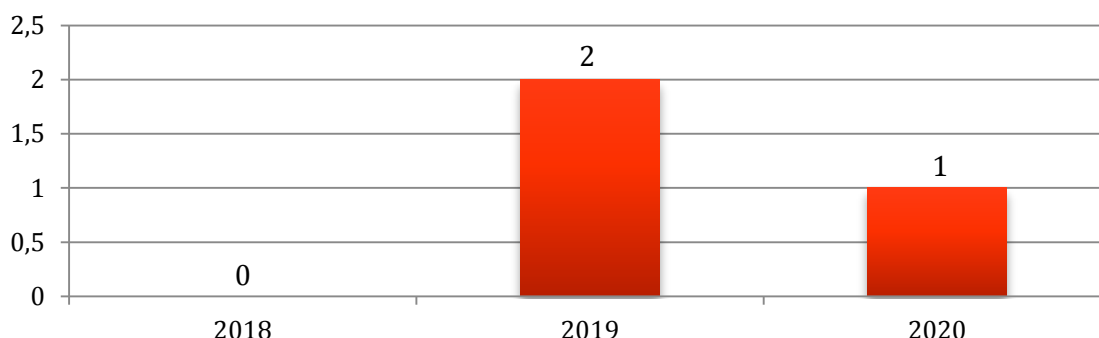
Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Aleksandrów Kujawski mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

Z powodu przemocy w rodzinie w 2020 roku z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim z powodu przemocy w rodzinie korzystała 1 rodzina. W porównaniu do 2019 roku liczba ta zmalała o 1, natomiast w stosunku do 2018 roku zauważalny jest wzrost o 1 rodzinę.

Wykres 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2018-2020. W 2020 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, czyli tyle samo co w latach 2018-2019. W 2020 roku odbyło się 15 posiedzeń grup roboczych – to o 2 więcej niż w 2019 roku oraz o 1 więcej niż w 2018 roku.

Tabela 26. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba posiedzeń grup roboczych	14	13	15

Źródło: Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2025

W 2020 roku objętych procedurą Niebieskiej Karty były 34 rodziny, w tym 33 kobiety i 31 mężczyzn, w 2019 roku – 33 rodziny, w tym 30 kobiet i 30 mężczyzn, natomiast w 2018 roku – 24 rodziny, w tym 27 kobiet i 29 mężczyzn. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można wzrost liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Tabela 27. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin, w tym:	24	33	34
liczba kobiet	27	30	33
liczba mężczyzn	29	30	31

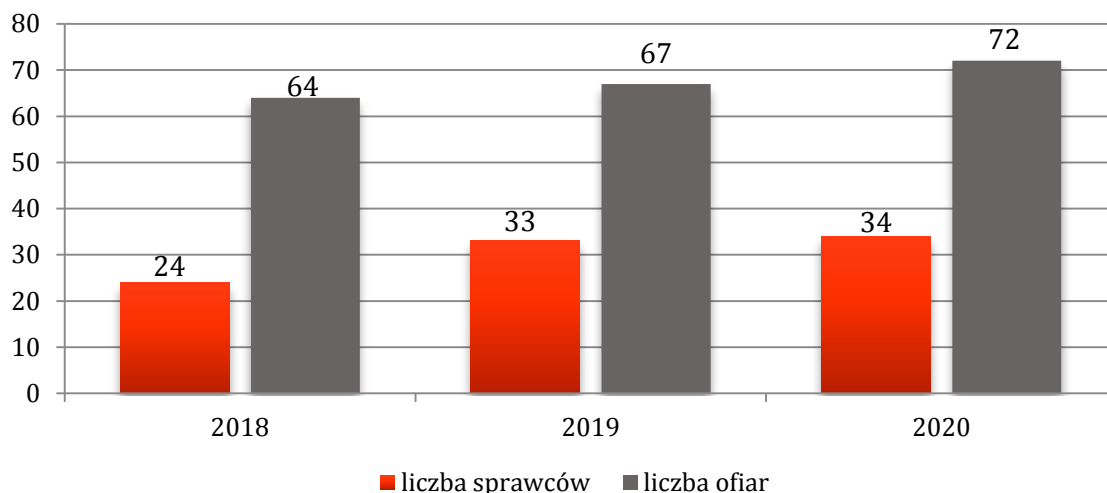
Źródło: Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2025

W 2020 roku na terenie gminy Aleksandrów Kujawski zarejestrowano 34 sprawców przemocy – to o 1 więcej niż w 2019 roku oraz o 10 więcej niż w 2018 roku. W przypadku ofiar przemocy również można zaobserwować wzrost ich liczby, gdyż w 2020 roku były to 72 osoby, tj. o 5 więcej niż w 2019 roku oraz o 8 więcej niż w 2018

roku. W omawianym roku zdecydowaną większość osób doświadczających przemocy stanowiły dzieci – 41, następnie kobiety – 29, a na końcu mężczyźni – 1. W porównaniu do poprzednich lat zauważyć można wzrost liczby dzieci doświadczających przemocy.

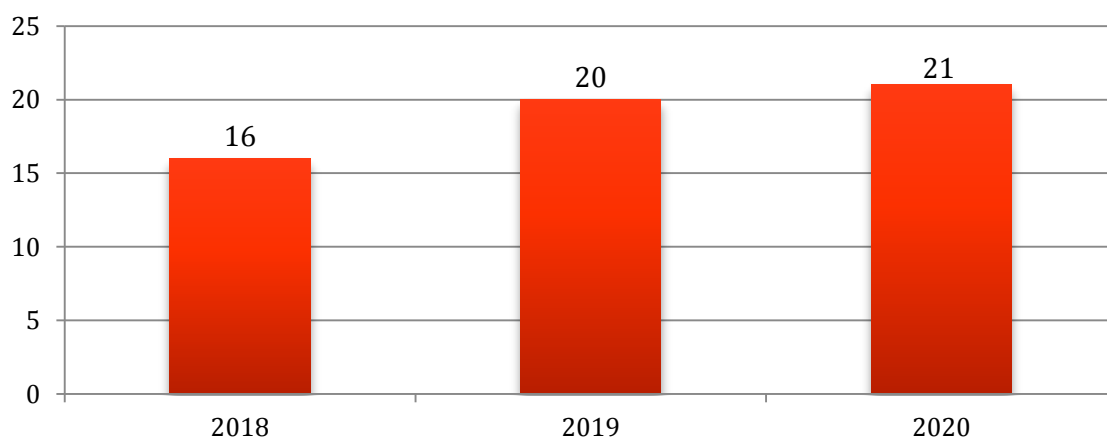
Wykres 25. Liczba sprawców przemocy i ofiar w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2025

W 2020 roku istniało podejrzenie, co do 21 osób, które stosowały przemoc pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających. W stosunku do roku poprzedniego jest to wzrost o 1 osobę, natomiast w porównaniu do 2018 roku wzrost o 5 osób.

Wykres 26. Liczba osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc pod wpływem alkoholu, środków odurzających w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

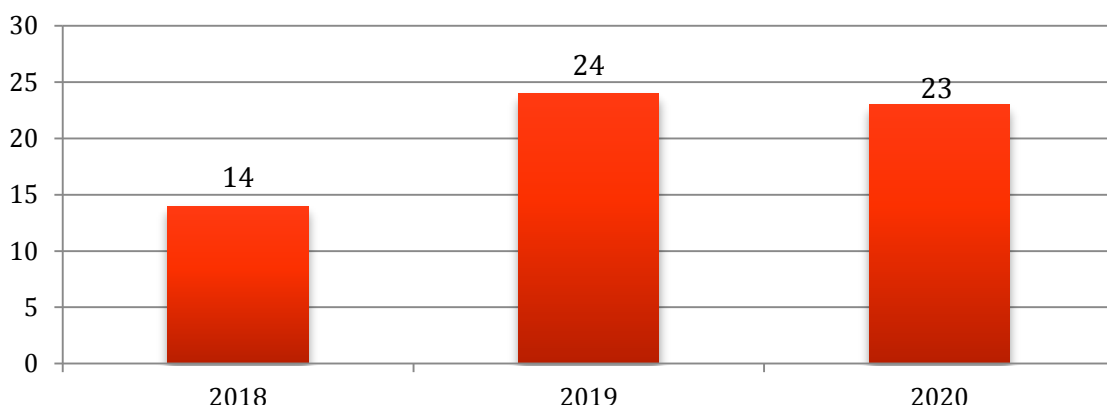

Źródło: Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2025

W 2020 roku zakończono 23 procedury „Niebieskie Karty”, w tym wszystkie w związku z rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowanych działań. W stosunku do 2019 roku liczba zakończonych procedur zmniejszyła się o 1, natomiast w porównaniu do 2018 roku zauważyć można wzrost o 9 procedur.

Wykres 27. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

Źródło: Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2025

W 2020 roku na terenie gminy Aleksandrów Kujawski przeprowadzono 27 interwencji domowych, z których sporządzono „Niebieską Kartę”. W porównaniu do poprzednich lat liczba ta uległa zwiększeniu gdyż w 2019 roku przeprowadzono 18 interwencji, natomiast w 2018 roku – 10.

Badania społeczne

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski dotyczącego przemocy w rodzinie.

Tabela 28. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski dotyczące przemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy	– Znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu zadeklarował wysoki odsetek badanych – średnio co czwarty respondent, tj. 25%. – Zdaniem większości badanych, problem przemocy domowej związany jest z piciem alkoholu (91%). – 16% mieszkańców doświadczyło przemocy, a 9% przyznało się do jej stosowania. – Do zastosowania przemocy wobec dziecka/dzieci przyznało się 44% badanych (spośród osób stosujących przemoc).
Stosowanie kar fizycznych wobec dzieci	– Analiza materiału badawczego pod kątem stosowania kar fizycznych wobec dzieci pozwala zauważyć, że średnio co czwarty mieszkaniec biorący udział w badaniu nie wie, czy jest to dobra metoda wychowawcza, czy też nie lub ma do niej pozytywny stosunek (27%).

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Aleksandrów Kujawski, a dotyczące przemocy domowej przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 29. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród uczniów z gminy Aleksandrów Kujawski dotyczące przemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy	– W kontekście przytoczonych danych można wysnuć wniosek, że przemocy kiedykolwiek w życiu doznał stosunkowo duży odsetek uczniów ze szkół znajdujących się na terenie Gminy – zadeklarował to średnio co czwarty respondent (29%). – Większość respondentów doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły. Znaczna część odpowiedzi padła również na znajomych i rodzeństwo. – Doświadczenie przemocy ze strony taty zadeklarowało 13%, natomiast ze strony mamy – 16%. – 40% uczniów stwierdziło, że w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami. – Do stosowania przemocy wobec innych przyznało się 28% uczniów. Najczęściej stosowali ją wobec rówieśników i rodzeństwa. – Średnio co 8 badany uczeń zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- 1** wzrost liczby rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"
- 2** wzrost liczby sprawców i ofiar przemocy
- 3** wzrost liczby osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc pod wpływem alkoholu lub środków odurzających
- 4** wzrost liczby interwencji domowych na terenie Gminy
- 5** brak świadomości znacznej części dorosłych mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej, znaczna część mieszkańców deklaruująca znajomość kogoś w swoim otoczeniu dotkniętego problemem przemocy w rodzinie (wyniki przeprowadzonych badań)
- 6** problem przemocy szkolnej i rówieśniczej, wysoki odsetek uczniów, którzy kiedykolwiek w życiu doświadczył przemocy oraz znających w swoim otoczeniu ofiary przemocy w rodzinie (wyniki przeprowadzonych badań)

6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie –

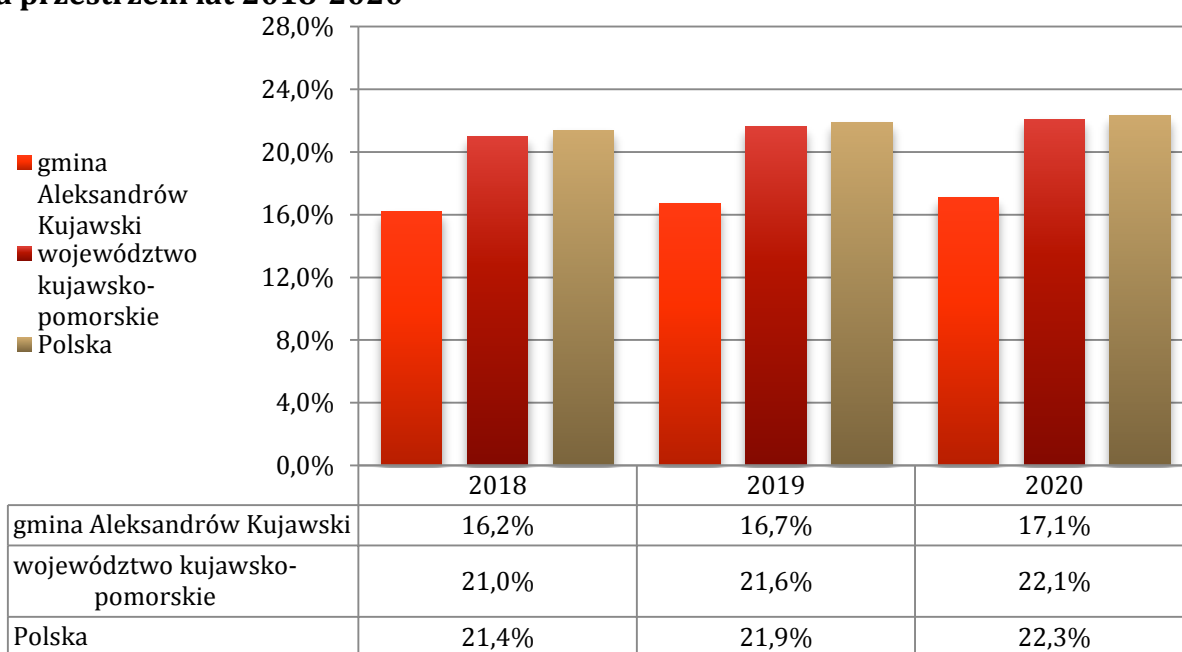

na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów.

Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w gminie Aleksandrów Kujawski jest znacznie niższy względem województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie, województwie i Polsce systematycznie się zwiększał. Różnica między 2018, a 2020 rokiem w Gminie wynosi 0,9 pp., w województwie kujawsko-pomorskim – 1,1 pp., natomiast w Polsce – 0,9 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Zestawienie ogólnej liczby osób wieku poprodukcyjnym w gminie Aleksandrów Kujawski, województwie kujawsko-pomorskim i w Polsce na przestrzeni lat 2018-2020

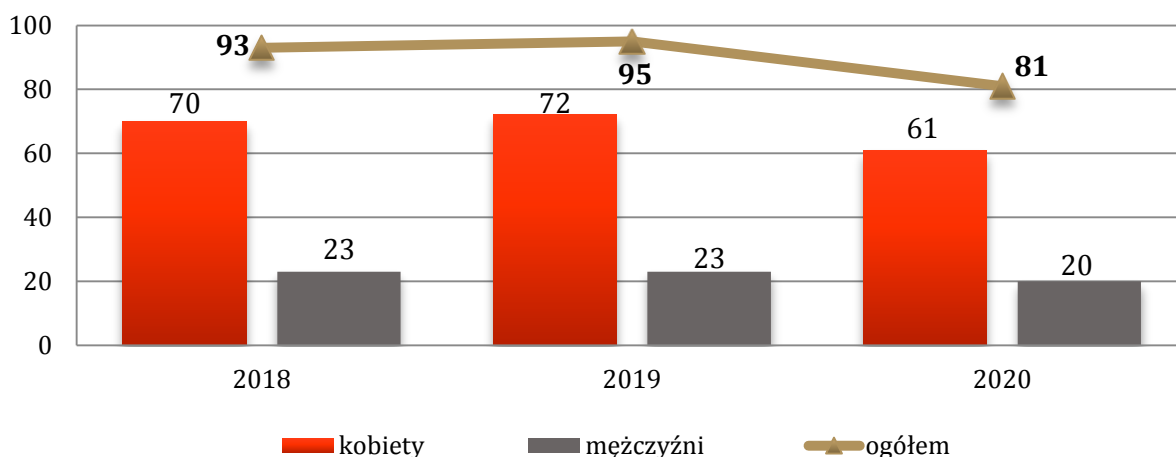

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2020 roku 81. Kobiety stanowiły 75,3% osób (61 osób), natomiast mężczyźni – 24,7% (20 osób). W stosunku do poprzednich lat dostrzec można niewielki spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej będących w wieku poprodukcyjnym.

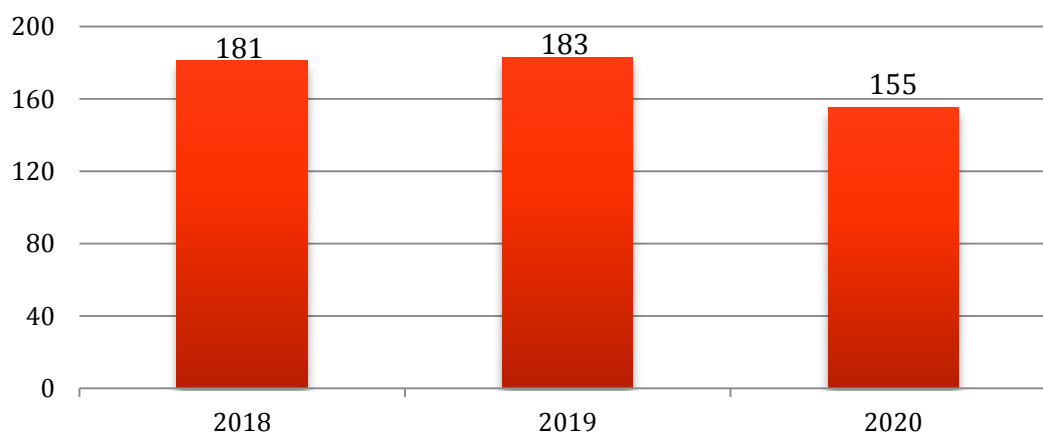
Wykres 29. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby ulegała wahaniom. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 181 rodzinom, w 2019 roku – 183, natomiast w 2020 roku – 155 rodzinom. W 2020 roku rodziny z problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby stanowiły 31,8% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej.

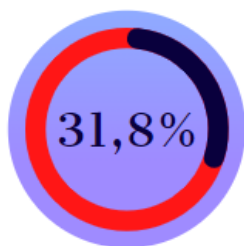
Wykres 30. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

W 2020 roku rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby stanowiły 31,8% wszystkich rodzin, które otrzymały pomoc (średnio co 3 rodzina korzystająca z pomocy społecznej).

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w 2020 roku długotrwała lub ciężka choroba jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazła się na 3 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w DPS pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim w 2020 roku poniósł odpłatność za pobyt 10 mieszkańców w DPS na łączną kwotę 433 918 zł, w 2019 roku za 12 osób na kwotę 479 547 zł, natomiast w 2018 roku za 11 osób na kwotę 384 296 zł. Z powyższych danych wynika, że liczba osób, za którą Gmina poniosła odpłatność za pobyt w DPS utrzymuje się na względnie podobnym poziomie.

Tabela 30. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020

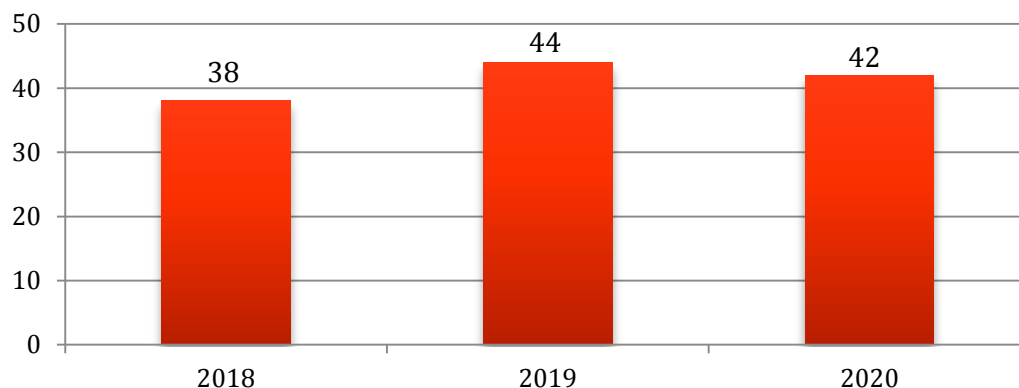
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	11	12	10
kwota świadczeń (zł)	384 296	479 547	433 918

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku przyznano 42 świadczenia zasiłku pielęgnacyjnego mieszkańcom Gminy, którzy ukończyli 75 lat. W porównaniu do 2019 roku liczba ta uległa zmniejszeniu o 2, natomiast w stosunku do 2018 roku wzrosła o 4 świadczenia.

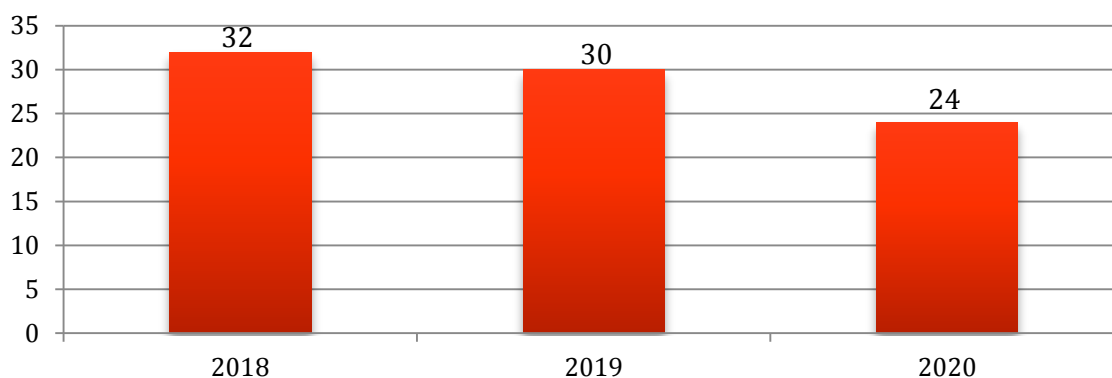
Wykres 31. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2020 roku tego typu usługami objęto 24 osoby, w 2019 roku – 30, natomiast w 2018 roku – 32 osoby. Rozpatrując dynamikę zmian w tym zakresie, widoczny jest malejący trend liczby osób objętych usługami opiekuńczymi.

Wykres 32. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego otrzymano dofinansowanie projektu pn. „Dzienny Dom Pobytu w Gminie Aleksandrów Kujawski”. Dzienny Dom Pobytu znajduje się w Słomkowie i oferuje 21 miejsc. Uczestnicy mogą korzystać ze wsparcia pięć dni w tygodniu, we wszystkie dni pracujące. W 2020 roku z usług opiekuńczych i wspierających skorzystało 25 niesamodzielnych osób. Uczestnicy mieli zapewniony transport, wyżywienie, opiekę i pomoc w czynnościach codziennych oraz rehabilitację.

Przeprowadzono wsparcie specjalistyczne w wymiarze:

- poradnictwo psychologiczne – 108 godzin (o 48 mniej niż w 2019 roku),
- poradnictwo prawne – 153 godziny (o 46 mniej niż w 2019 roku),
- konsultacje lekarskie – 69 godzin (o 125 mniej niż w 2019 roku),
- zajęcia z arteterapii – 214 godzin (o 88 mniej niż w 2019 roku),
- warsztaty muzyczne – 88 godzin (o 68 mniej niż w 2019 roku),
- zajęcia z trenerem interpersonalnym – 81 godzin (o 14 mniej niż w 2019 roku),
- zajęcia z dietetykiem – 206 godzin (o 35 mniej niż w 2019 roku),
- wsparcie opiekuna medycznego – 304 godziny (o 277 mniej niż w 2019 roku)²⁰.

Ważną rolę w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz integracji społecznej osób starszych odgrywa Klub Seniora w Zdunach, który powstał w 2019 roku. W 2020 roku Klub oferował usługi dla 30 osób, a w ramach działalności zapewniono transport, wyżywienie, opiekę i pomoc w czynnościach codziennych oraz zajęcia z animatorem.

Gmina Aleksandrów Kujawski przystąpiła jako partner do projektu pt. „Kujawsko-Pomorska Teleopieka”. W ramach projektu dla gminy Aleksandrów Kujawski przewidziano urządzenia do teleopieki dla 30 osób.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- 1** zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych
- 2** stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności
- 3** stałe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze

²⁰ Raport o stanie Gminy Aleksandrów Kujawski za 2019 i 2020 rok.

7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

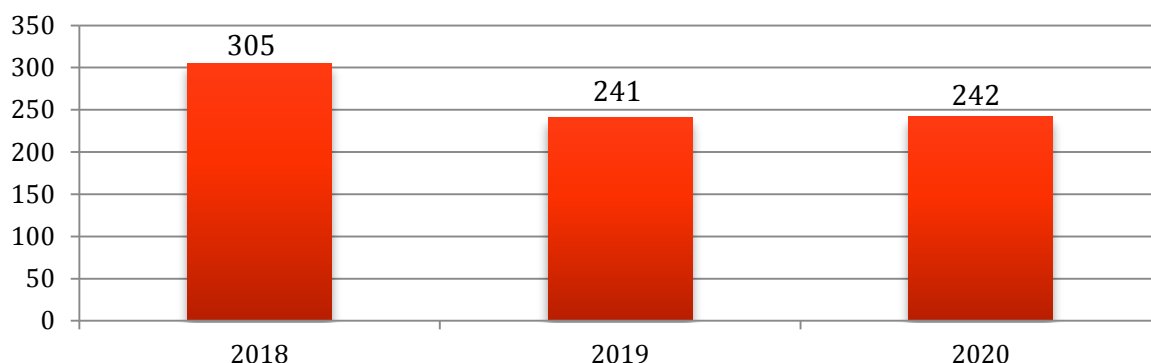

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2020 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 242. W porównaniu do 2018 roku liczba rodzin spadła o 63, a w stosunku do 2019 roku zauważyć można wzrost o 1 rodzinę. W 2020 roku rodziny z problemem bezrobocia stanowiły 49,7% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej.

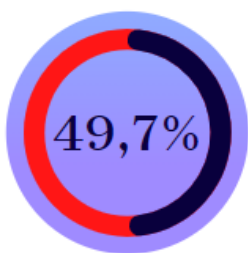

Wykres 33. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

BEZROBOCIE

W 2020 roku rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia stanowiły 49,7% wszystkich rodzin, które otrzymały pomoc (średnio co 2 rodzina korzystająca z pomocy społecznej).

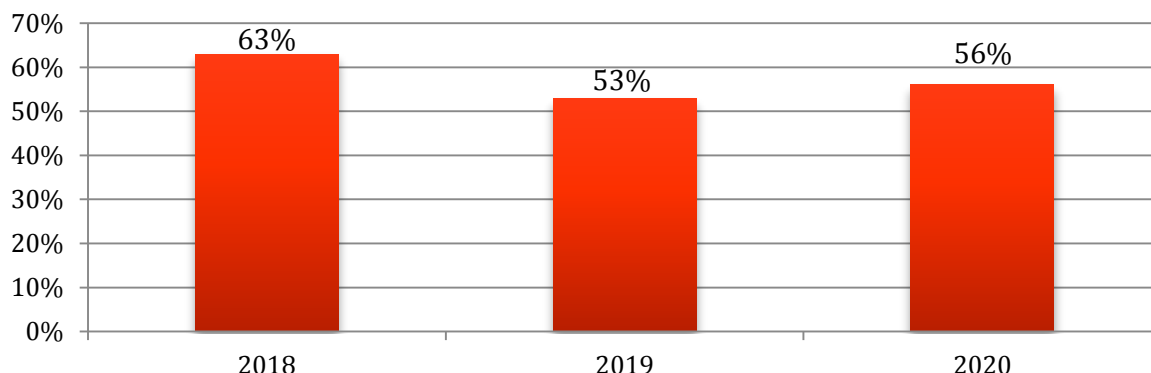
Z przeprowadzonej analizy wynika, że w 2020 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazło się na 2 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do 2019 roku obserwowany jest jego wzrost – z 53% do 56%.

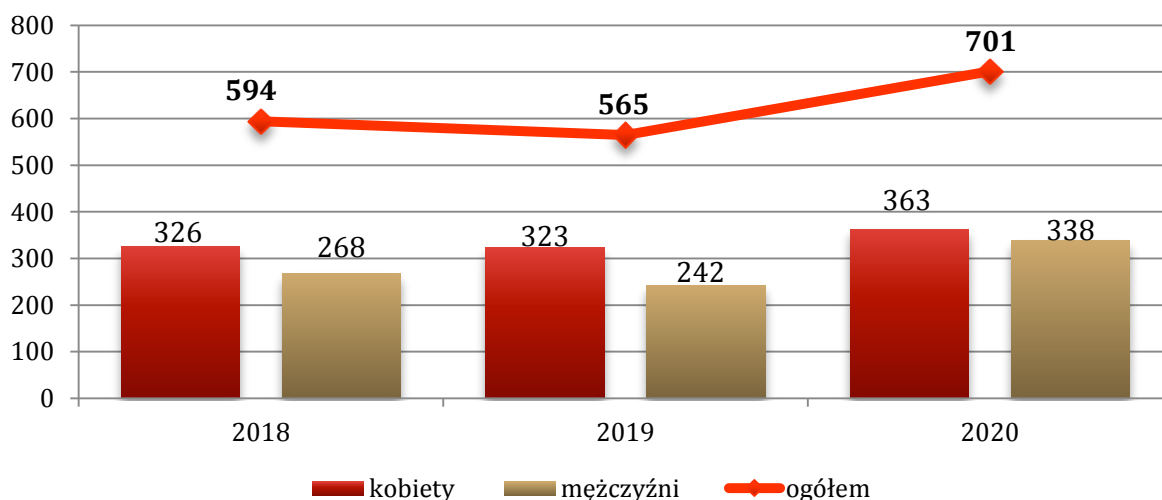
Wykres 34. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Pod koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Aleksandrowie Kujawskim zarejestrowanych było łącznie 701 mieszkańców Gminy. Oznacza to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 136 osób (tj. 24,1%). Pod względem płci nie występuje znaczna dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet w 2020 roku było 363 (51,8%), natomiast mężczyzn – 338 (48,2%).

Wykres 35. Mieszkańcy gminy Aleksandrów Kujawski zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://aleksandrowkujawski.praca.gov.pl/>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że pod koniec 2020 roku osoby w wieku 18-24 lat stanowiły 14,0% wszystkich bezrobotnych, osoby w wieku 25-34 lat – 28,2%, osoby w wieku 35-44 lat – 26,8%, osoby w wieku 45-54 lat – 18,8%, osoby w wieku 55-59 lat – 8,3%, natomiast osoby powyżej 60 roku życia – 3,9%. W stosunku do 2019 roku nastąpił wzrost udziału osób w wieku 25-34 lat (o 0,9 pp.), 35-44 lat (o 2,2 pp.) oraz 45-44 lat (o 0,9 pp.) w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. W pozostałych przedziałach wiekowych zauważalny jest spadek.

Tabela 31. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020

kategoria wiekowa	31 grudnia 2018		31 grudnia 2019		31 grudnia 2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
18-24	99	16,7	87	15,4	98	14,0
25-34	153	25,8	154	27,3	198	28,2
35-44	148	24,9	139	24,6	188	26,8
45-54	108	18,2	101	17,9	132	18,8
55-59	56	9,4	55	9,7	58	8,3
60-64	30	5,0	29	5,1	27	3,9

Źródło: <https://aleksandrowkujawski.praca.gov.pl/>

Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w gminie Aleksandrów Kujawski prezentuje się następująco:

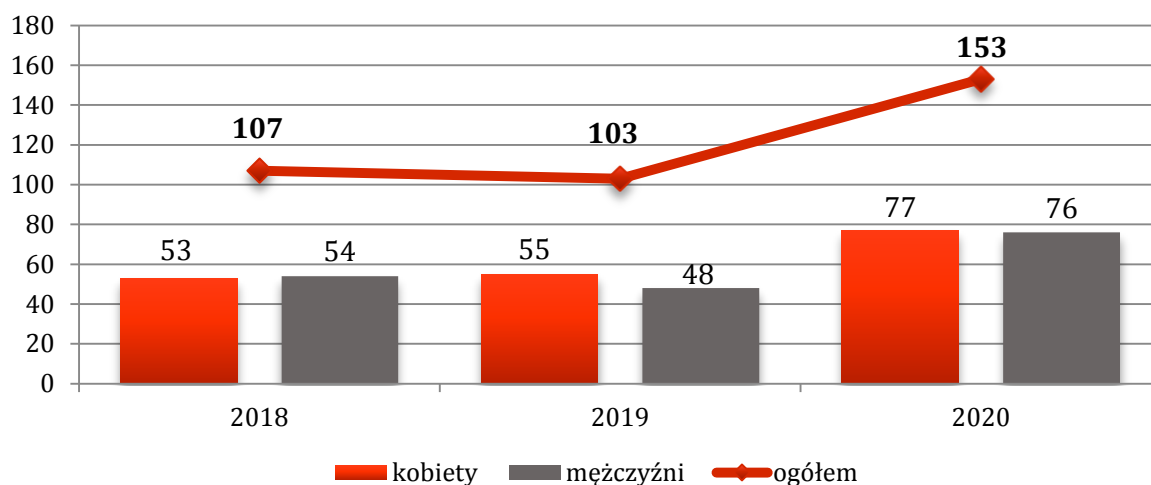
- 5,8% osób posiada wykształcenie wyższe,
- 18,5% osób posiada wykształcenie policealne i średnie zawodowe,
- 10,4% osób posiada wykształcenie średnie ogólnokształcące,
- 30,8% osób posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe,
- 34,4% osób posiada wykształcenie gimnazjalne lub niższe.

W stosunku do 2019 roku zauważyć można spadek udziału osób bezrobotnych posiadających wykształcenie wyższe (o 1,3 pp.) oraz zasadnicze zawodowe (o 2,7 pp.). Wzrost zaobserwować można w przypadku osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (o 0,8 pp.), średnim ogólnokształcącym (o 1,9 pp.) oraz gimnazjalnym i niższym (o 1,1 pp.).

Prawo do zasiłku posiada bezrobotny zarejestrowany we właściwym powiatowym urzędzie pracy, między innymi wtedy jeśli nie ma dla niego propozycji odpowiedniej pracy, propozycji stażu, przygotowania zawodowego dorosłych, szkolenia, prac interwencyjnych lub robót publicznych. W 2020 roku 153 mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski posiadało prawo do zasiłku, w tym 77 kobiet oraz 76 mężczyzn. W porównaniu do 2019 roku liczba osób z prawem do zasiłku uległa zwiększeniu o 48,5%. Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku w 2020 roku stanowiły 21,8% ogółu osób zarejestrowanych w PUP z Gminy.

Wykres 36. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski z prawem do zasiłku w podziale na płeć na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://aleksandrowkujawski.praca.gov.pl/>

Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwale zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski, bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy na przestrzeni lat 2018-2020. Pod koniec 2020 roku długotrwale bezrobotni stanowili 54,4% wszystkich mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP. Dynamika zmian w omawianych latach prezentuje się następująco: w porównaniu do 2019 roku nastąpił wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych o 3,2 pp., natomiast w stosunku do 2018 roku – o 3,7 pp. Bez kwalifikacji zawodowych pod koniec 2020 roku było 35,5% wszystkich bezrobotnych mieszkańców Gminy, natomiast bez doświadczenia zawodowego – 20,4%. W porównaniu do 2019 roku zauważyć można spadek udziału osób bez kwalifikacji zawodowych (0,3 pp.) oraz bez doświadczenia zawodowego (o 1,7 pp.)

Tabela 32. Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych, mieszkańców bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020

kategoria	31 grudnia 2018		31 grudnia 2019		31 grudnia 2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
długotrwale bezrobotni	301	50,7	289	51,2	381	54,4
bez kwalifikacji zawodowych	213	35,9	202	35,8	249	35,5
bez doświadczenia zawodowego	127	21,4	125	22,1	143	20,4

Źródło: <https://aleksandrowkujawski.praca.gov.pl/>

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi obostrzeniami oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- 1** wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy
- 2** wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców
- 3** bezrobocie jako jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej
- 4** wysoki wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej
- 5** ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19
- 6** znaczny udział osób bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców

8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

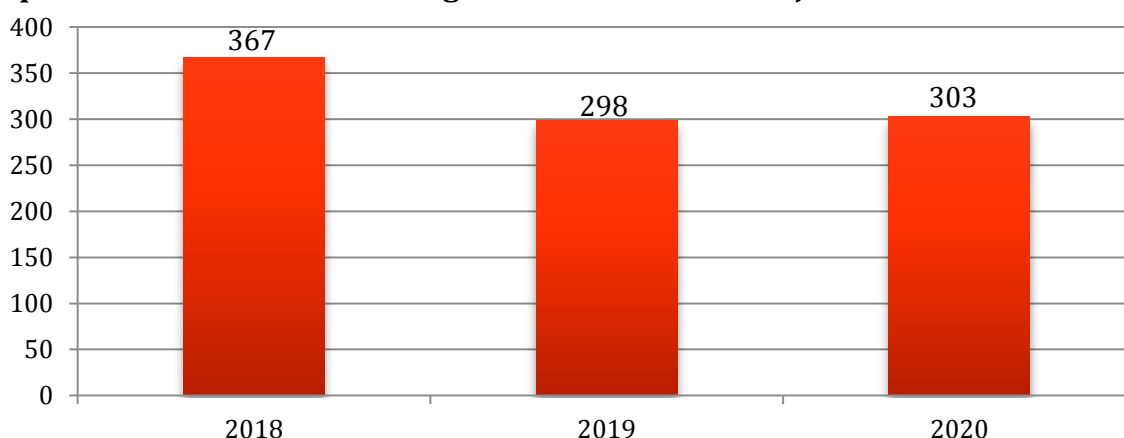
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

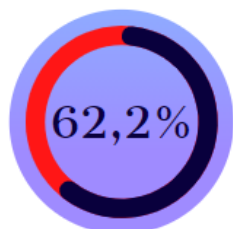
Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2018-2020 wahaniom. W 2018 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 367 rodzin, w 2019 roku – 298, natomiast w 2020 roku – 303 rodziny. W stosunku do 2019 roku oznacza to wzrost o 5 rodzin, natomiast w porównaniu do 2018 roku zmniejszenie o 64 rodziny. W 2020 roku rodziny z problemem ubóstwa stanowiły 62,2% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

UBÓSTWO

W 2020 roku rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa stanowiły 62,2% wszystkich rodzin, które otrzymały pomoc (średnio co 2 rodzina korzystająca z pomocy społecznej).

W 2020 roku zasiłki stałe pobierały 54 osoby. Na przestrzeni analizowanych lat liczba przyznawanych zasiłków stałych uległa zmniejszeniu. Na zasiłki stałe w 2020 roku wydatkowano 337 779 zł – to o 3,8% mniej niż w 2019 roku. Liczba świadczeniobiorców zasiłków okresowych w 2020 roku kształtowała się na poziomie 303. Oznacza to niewielki wzrost w porównaniu do 2019 roku oraz spadek w stosunku do roku 2018. Na zasiłki okresowe w 2020 roku wydatkowano kwotę 928 125 zł – to o 0,4% mniej niż w 2019 roku. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2020 roku 426 osobom, czyli nieco mniejszej liczbie niż w poprzednich latach. Kwota świadczeń zasiłku celowego w 2020 roku wyniosła 895 636 zł i tym samym była o 3,8% niższa w porównaniu do 2019 roku. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 33. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

wyszczególnienie		2018	2019	2020
ZASIŁEK STAŁY	liczba osób	79	64	54
	kwota świadczeń	410 945	350 953	337 779
ZASIŁEK OKRESOWY	liczba osób	324	302	303
	kwota świadczeń	955 045	931 987	928 125
ZASIŁEK CELOWY	liczba osób	480	447	426
	kwota świadczeń	619 346	930 729	895 636

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu

jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i z niepełnosprawnością. W 2020 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 405 osobom, a jego kwota wyniosła 841 692 zł. W porównaniu do poprzednich lat zauważyć można spadek liczby przyznanych świadczeń pieniężnych. Świadczenie niepieniężne w 2020 roku zostało przyznane 101 osobom, w tym większość stanowiły dzieci (99 osób). W ciągu analizowanych lat liczba osób otrzymujących świadczenie niepieniężne również uległa zmniejszeniu.

Tabela 34. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

wyszczególnienie	2018	2019	2020
świadczenie pieniężne	451	416	405
świadczenie niepieniężne (posiłek)	189	149	101

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim od 2009 roku realizuje „Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa”, który współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. W 2018 roku Programem objęto 1 144 osoby, którym wydano 61 220,49 kg żywności, w 2019 roku – 1 030 osób, którym przekazano 52 992,64 kg żywności, natomiast w 2020 roku – 880 osób, którym wydano łącznie 55 333,61 kg żywności. Z powyższych danych wynika, że liczba osób objętych Programem uległa zmniejszeniu.

Tabela 35. Liczba osób i tonaż żywności przekazanej w ramach „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa” na przestrzeni lat 2018-2020

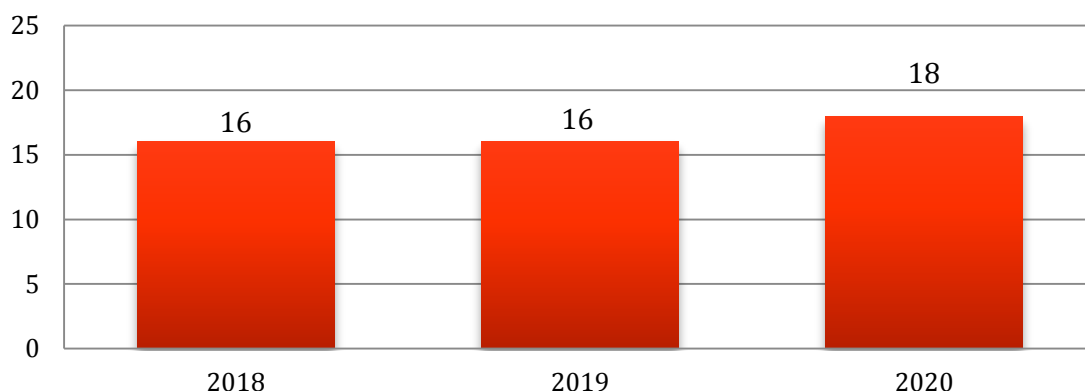
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	1 144	1 030	880
tonaż żywności (w kg)	61 220,49	52 992,64	55 333,61

Źródło: dane udostępnione przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2020 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymało 18 gospodarstw domowych – najwięcej na przestrzeni ostatnich trzech lat. Kwota świadczeń w 2020 roku wyniosła 24 329 zł – to o 65,2% mniej niż w 2019 roku.

Wykres 38. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

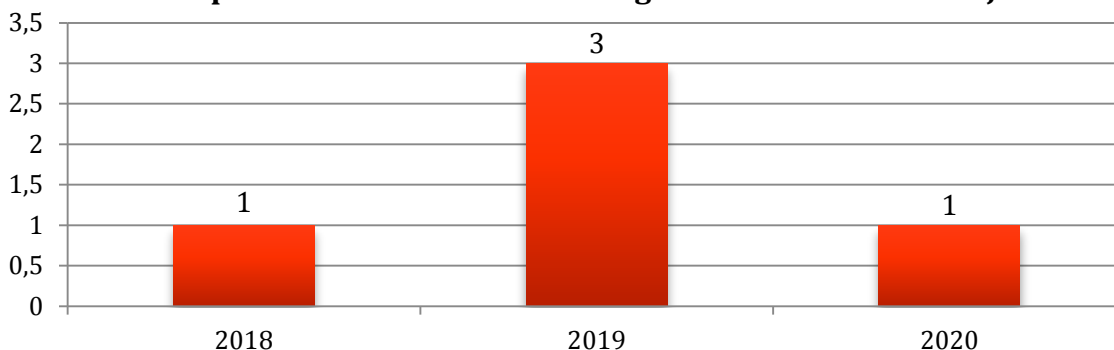

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2020 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymała 1 osoba. W 2019 roku pomocą objęto 3 osoby, natomiast w 2018 roku – 1 osobę. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z GOPS wskazują na to, że problem bezdomności na terenie Gminy występuje w znikomym stopniu.

Wykres 39. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawski osobom zagrożonym bezdomnością bądź bezdomnym udziela pomocy w formie schronienia. W 2020 roku GOPS udzielił schronienia 1 osobie na łączną kwotę 294 zł. W 2019 przyznano je 3 osobom na kwotę 10 963 zł, natomiast w 2018 roku – ponownie 3 osobom na kwotę 15 177 zł.

Tabela 36. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	3	3	1
kwota świadczeń (zł)	15 177	10 963	294

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim realizuje projekt pn. „Wsparcie rodziny poprzez rozwój i upowszechnienia aktywnej integracji w gminie Aleksandrów Kujawski”. Projekt oferuje poradnictwo prawne, wsparcie

mediatora, terapię psychologiczną, wsparcie coacha i pracownika socjalnego oraz spotkania integracyjne.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- 1** ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności
- 2** ograniczona możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych
- 3** ubóstwo jako główny powód udzielania pomocy i wsparcia mieszkańcom Gminy

9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

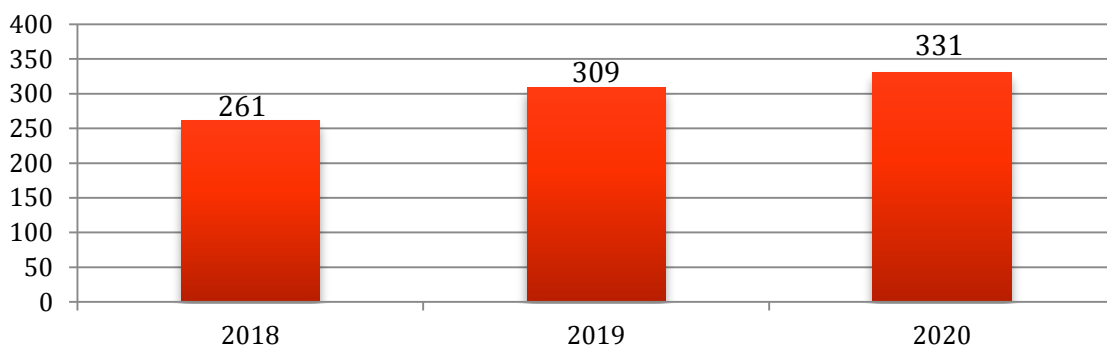

W 2020 roku w gminie Aleksandrów Kujawski odnotowano 331 przestępstw²¹, co oznacza, iż na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 27,45 przestępstw. Wartość ta jest znacznie większa od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie wyniosła 17,96 oraz znacznie większa od wartości w całej Polsce, gdzie kształtowała się na poziomie 19,96. Analiza materiału badawczego pokazuje, że na przestrzeni lat 2018-2020 liczba stwierdzonych przestępstw uległa wzrostowi.

Wykres 40. Liczba przestępstw stwierdzonych w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Gminy)

²¹ Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski.

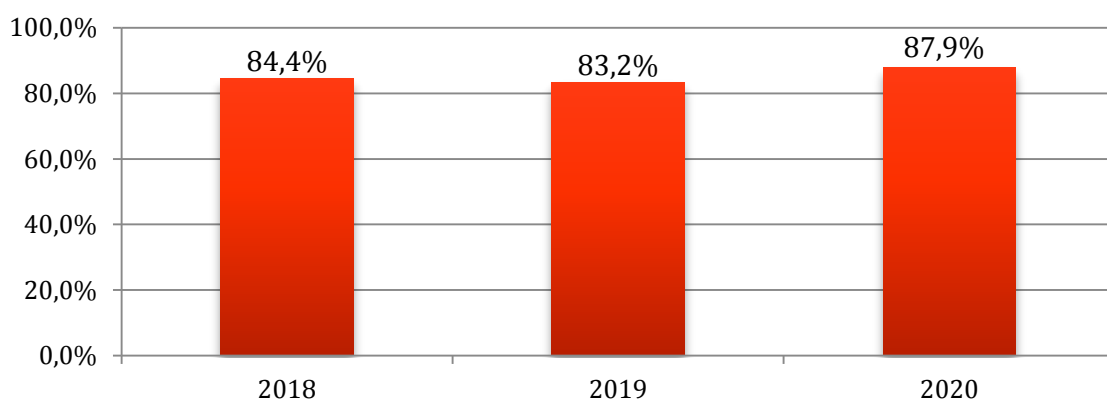

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Rozpatrując kwestię wykrywalności przestępstw na terenie gminy Aleksandrów Kujawski można zauważyć, że w 2020 roku wskaźnik ten był znacznie wyższy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (74%) oraz całej Polski (73%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wyniósł w Gminie 87,9% (szacowany wskaźnik na podstawie danych powiatowych). Dane statystyczne pokazują, że w stosunku do poprzednich lat uległ on zwiększeniu.

Wykres 41. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Istotnym zasobem w zakresie zapewniania bezpieczeństwa mieszkańcom Gminy jest Straż Gminna, która w 2020 roku przeprowadziła liczne działania prewencyjne, w tym:

- spotkania w szkołach, w których wzięło udział 363 dzieci,
- spotkania w przedszkolach, w których wzięło udział 25 dzieci,
- „Bezpieczne Ferie”, w ramach których odbyły się spotkania z dziećmi w szkołach (254 dzieci), kontrole zimowego wypoczynku, a dzieciom przekazano elementy odblaskowe i książeczki pn. „Bezpieczne Ferie”,
- „Bezpieczne Wakacje”, w ramach których odbyły się spotkania na obozach (83 dzieci), na których przekazano książeczki pn. „Bezpieczne Wakacje” i opaski odblaskowe,

→ Bezpieczeństwo w ruchu drogowym – udział w działaniach „Bezpieczny Pieszy” i „Niechroniony Uczestnik Ruchu Drogowego”.

Straż Gminna w 2020 roku przeprowadziła 291 interwencji, w 2019 roku – 311, natomiast w 2018 roku – 289 interwencji. W porównaniu do 2019 roku liczba ta uległa zmniejszeniu o 6,4%, natomiast w stosunku do 2018 roku zwiększyła się o 0,7%. W 2020 roku Straż Gminna pouczyła za wykroczenia 137 osób, w 2019 roku – 130, natomiast w 2018 roku – 122 osoby. Z powyższych danych wynika, że liczba ta na przestrzeni analizowanych lat uległa zwiększeniu.

Tabela 37. Liczba przeprowadzonych interwencji oraz pouczeń w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba przeprowadzonych interwencji	289	311	291
liczba pouczeń	122	130	137

Źródło: Raport o stanie gminy Aleksandrów Kujawski za 2018, 2019 i 2020 rok

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

wzrost liczby stwierdzonych przestępstw w Gminie

wzrost liczby przeprowadzonych interwencji

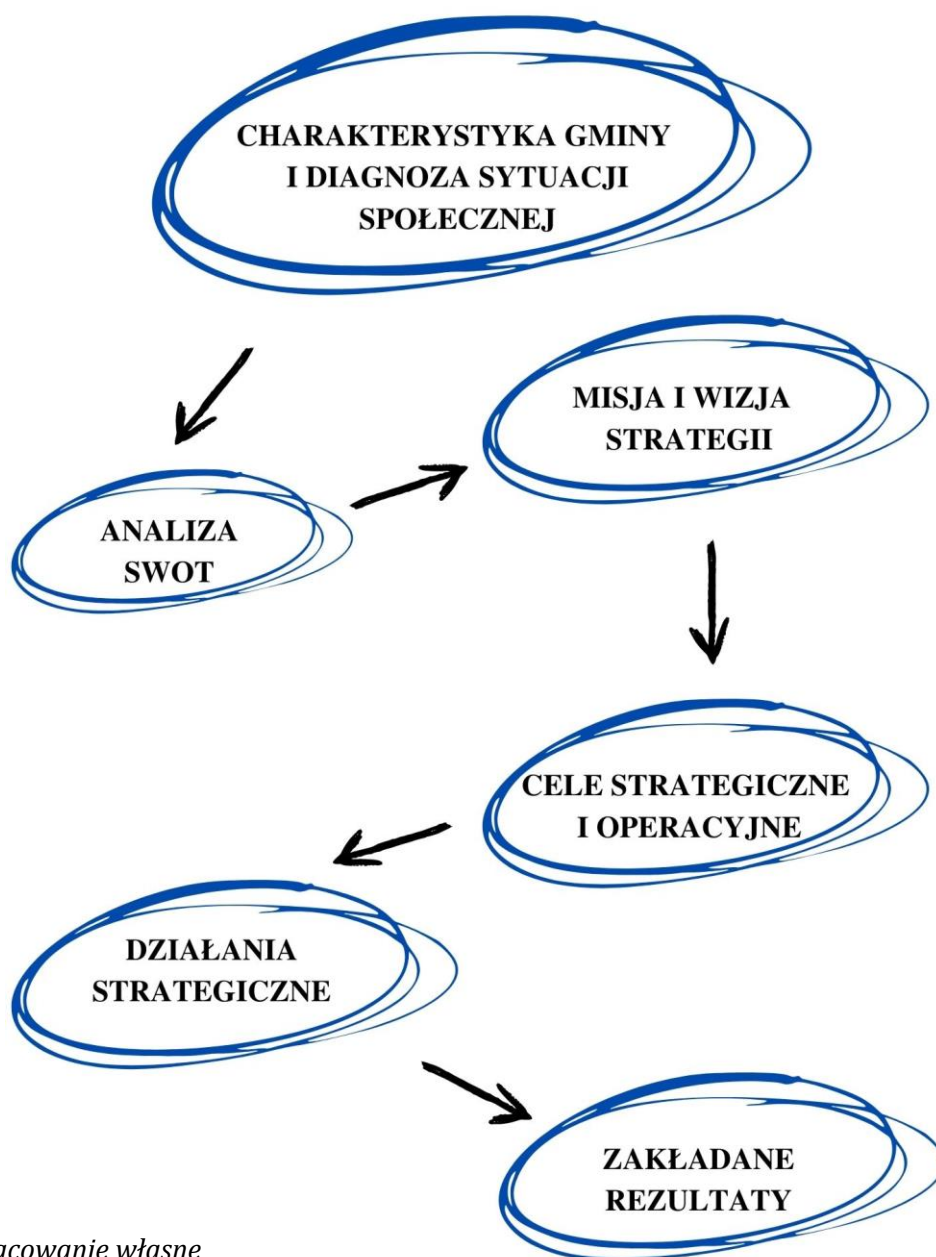
IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Gmina Aleksandrów Kujawski
inwestuj **mieszkaj** wypoczywaj

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 4. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. ANALIZA SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

MOCNE STRONY

1. Wzrost liczby ludności na przestrzeni lat.
2. Dodatni przyrost naturalny.
3. Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
4. Dodatnie saldo migracji wewnętrznych.
5. Wzrost podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
6. Rozwinięta infrastruktura edukacyjna, w tym: szkoły podstawowe, przedszkola i żłobek.
7. Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej i jej 2 filii w Ośnie i Otłoczynie oraz licznych świetlic wiejskich.
8. Atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz dobre warunki do turystyki i rekreacji.
9. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.
10. Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży w Plebance.
11. Spadek wskaźnika deprywacji lokalnej.
12. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doświadczających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego oraz grupy AA.
13. Funkcjonowanie Klubu Seniora oraz Dziennego Domu Pobytu.
14. Prowadzenie licznych programów na rzecz seniorów, w tym: „Kujawsko-Pomorska Teleopieka”.
15. Pomoc rodzinom w bezradności opiekuńczo-wychowawczej poprzez pracę 3 asystentów rodziny.

SŁABE STRONY

1. Wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym oraz spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.
2. Malejący odsetek osób w wieku produkcyjnym.
3. Znaczny wzrost stopy bezrobocia.
4. Brak dużych przedsięwzięć.
5. Gorsze wyniki egzaminu ósmoklasisty w porównaniu do powiatu i województwa.
6. Zmniejszenie się liczby czytelników Bibliotek.
7. Brak rodzin wspierających.
8. Znaczny udział osób długotrwale pobierających świadczenie.
9. Wzrost liczby rodzin pobierających świadczenia z powodu ubóstwa oraz bezrobocia.
10. Spadek wskaźnika małżeństw.
11. Wzrost liczby osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
12. Wzrost liczby osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.
13. Wzrost liczby osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia.
14. Rodzice nieobjęci rekomendowanymi programami profilaktycznymi.
15. Dwukrotny wzrost liczby osób zatrzymanych do wytrzeźwienia.
16. Wzrost liczby punktów sprzedaży alkoholu.
17. Spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży.
18. Występujący na terenie Gminy problem prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.

16. Funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej „Karczemka” w Otłóczynie.
17. Prowadzenie licznych programów na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym: asystent osoby niepełnosprawnej oraz opieka wychowawcza.
18. Przeprowadzanie rekomendowanych programów profilaktycznych.
19. Spadek łącznej wartości sprzedanego alkoholu.
20. Spadek liczby rodzin otrzymujących pomoc społeczną z powodu alkoholizmu i przemocy w rodzinie.
21. Funkcjonowanie placówek oraz instytucji powołanych do rozwiązywania problemów społecznych.
22. Znikomy problem bezdomności.
23. Wzrost wykrywalności sprawców przestępstw.
24. Działania prewencyjne Straży Gminnej.
25. Spadek liczby stwierdzonych przestępstw.

19. Łatwość dostępu do narkotyków i dopalaczy oraz wysoki odsetek osób je zażywających.
20. Wysoki odsetek uczniów pijących alkohol oraz uznających go za łatwy w zdobyciu.
21. Niski wiek inicjacji zarówno alkoholowej, nikotynowej, jak i narkotykowej.
22. Wzrost liczby rodzin osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
23. Wzrost liczby ofiar i sprawców przemocy.
24. Wzrost liczby interwencji domowych.
25. Znaczna część dorosłych mieszkańców oraz uczniów deklarująca znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w rodzinie.
26. Występujący problem przemocy szkolnej i rówieśniczej.
27. Brak świadomości dorosłych na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.
28. Wzrost wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej.
29. Znaczny wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców w Gminie.
30. Wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców oraz znaczny udział osób bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy Gminy.
2. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
3. Utworzenie nowych miejsc pracy.
4. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
6. Wzrost aktywności i integracji osób starszych.

ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
3. Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.
4. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.

7. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
8. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
9. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
10. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
11. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
12. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.

6. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
7. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
8. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
9. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
10. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
11. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
12. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
13. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

2. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Aleksandrów Kujawski została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Gmina Aleksandrów Kujawski będąca miejscem, gdzie wszelkie problemy społeczności lokalnej spotykają się ze zrozumieniem władz lokalnych, a ich rozwiązanie stanowi nadrzędny cel funkcjonowania szeregu instytucji wspierających mieszkańców w ich trudnościach życiowych. Gmina Aleksandrów Kujawski to także miejsce, w którym dąży się do pełnej integracji społecznej, w szczególności osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza. Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski jest zapewnienie mieszkańcom kompleksowego wsparcia, podnoszenie poziomu i jakości ich życia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez rozwijanie nowych form wsparcia społecznego.

3. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania. Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CELE STRATEGICZNE

**Sprawny i zintegrowany system
wspierania rodziny**

**Stworzenie warunków służących
zaspokajaniu potrzeb osób starszych
i z niepełnosprawnością**

**Promocja zdrowego stylu życia poprzez
profilaktykę rozwiązywania problemów
uzależnień**

**Kompleksowa pomoc osobom
doznającym przemocy w rodzinie**

**Wsparcie i aktywizacja społeczno-
zawodowa osób bezrobotnych**

**Przeciwdziałanie marginalizacji
społecznej osób zagrożonych ubóstwem**

**Podniesienie poziomu bezpieczeństwa
w przestrzeni publicznej**

**Poprawa dobrostanu psychicznego
mieszkańców**

CEL STRATEGICZNY NR 1**SPRAWNY I ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY****Cel operacyjny nr 1**

Wspieranie rodzin w rozwijaniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz motywowanie jej członków do ograniczania dysfunkcji występujących w środowisku rodzinnym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	2021-2030	GOPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy
Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2021-2030	GOPS, UG, PCPR	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze UE
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	UG, placówki oświatowe, PCPR	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Zapewnienie miejsc w żłobku.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	2021-2030	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 2

Poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży, wspomaganie ich rozwoju oraz zwiększenie integracji rodzin.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację dzieci i młodzieży oraz rodzin.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	2021-2030	UG, GOPS, GOK, GBP, świetlice wiejskie, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Kontynuowanie działalności Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2021-2030	UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	2021-2030	placówki oświatowe, GOK, GBP, świetlice wiejskie, NGO	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	2021- 2030	UG, GKRPA, GOK, GBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze UE

CEL STRATEGICZNY NR 2**STWORZENIE WARUNKÓW SŁUŻĄCYCH ZASPOKAJANIU POTRZEB OSÓB
STARSZYCH I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ****Cel operacyjny nr 1**

Poprawa funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w życiu społecznym w celu zaspokojenia wszystkich potrzeb.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób z niepełnosprawnością.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób z niepełnosprawnością po obiektach infrastruktury gminnej.	2021-2030	UG	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z organizacjami pozarządowymi.	2021-2030	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych oraz z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych, programów skierowanych do tych osób.	Wzrost integracji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnością.	2021-2030	GOPS, UG, GOK, Klub Seniora, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i starszych.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia.	2021-2030	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym oraz z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich w codzienności.	2021-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy

Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi oraz osób z niepełnosprawnością (np. teleopieka, teleaniół itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób z niepełnosprawnością i starszych.	2021-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
--	--	-----------	---------------	---

Cel operacyjny nr 2

Wzrost aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kontynuowanie prowadzenia Klubu Seniora i Domu Dziennego Pobytu	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	2021-2030	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Rok: 2023, 2025, 2027, 2029	GOPS, UG, KPP, SG, GOK, GBP, NGO	Budżet Gminy
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby z niepełnosprawnością i osób starszych w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	2021- 2030	GOPS, UG, GOK, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	2021- 2030	GOPS, UG, GOK, GBP, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY NR 3**PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA POPRZECZ PROFILAKTYKĘ
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ****Cel operacyjny nr 1****Zapewnienie pomocy społecznej dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz rozwój systemu wsparcia.**

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Podjęmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do osób współuzależnionych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych i ich rodzin.	2021-2030	GOPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	2021-2030	GOPS, GKRPA, UG	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Wspieranie działań placówek leczenia odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	2021- 2030	GKRPA, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów, strażników gminnych) z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływać profilaktycznych.	2021-2030	GKRPA, GOPS, KPP, SG, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w celu opóźnienia inicjacji alkoholowej, nikotynowej i narkotykowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2021-2030	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2021-2030	GKRPA, placówki oświatowe, świetlice wiejskie	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	2021-2030	GOPS, GKRPA, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż

				napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	2021-2030	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych.	Zmniejszenie sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 3

Podnoszenie świadomości społecznej oraz kształtowanie konstruktywnych postaw obywatelskich wobec problemu uzależnień.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	2021-2030	GKRPA, GOPS, UG, KPP, SG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	2021- 2030	GKRPA, GOPS, UG, KPP, SG, GOK, NGO, placówki oświatowe, świetlice wiejskie	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	2021-2030	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
--	--	-----------	---------------------------	--

CEL STRATEGICZNY NR 4

KOMPLEKSOWA I PROFESJONALNA POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY W RODZINIE

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie wsparcia rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	2021-2030	GOPS, GKRPA, KPP, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieska Karta”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	2021-2030	GOPS, UG, GKRPA, KPP, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udzielanie porad dla doznających i stosujących przemoc w rodzinie	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin,	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, PIK	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż

oraz zagrożonych przemocą
w rodzinie.

w których występuje
przemoc.

napojów
alkoholowych.

Cel operacyjny nr 2

Podnoszenie świadomości i wrażliwości mieszkańców w zakresie przemocy w rodzinie oraz promowanie konstruktywnych metod rozwiązywania konfliktów.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	GOPS, UG, GKRPA, ZI placówki oświatowe, KPP, SG	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KPP, SG, UG, PCPR, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	2021-2030	GKRPA, ZI placówki oświatowe, KPP, SG	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Utworzenie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	Zapewnienie pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	2021-2030	GOPS, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5**WSPARCIE I AKTYWIZACJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA OSÓB BEZROBOTNYCH****Cel operacyjny nr 1**

Zwiększenie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia, w tym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	2021-2030	GOPS, PUP, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	2021-2030	GOPS, PUP, UG	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6
PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ OSÓB ZAGROŻONYCH
UBÓSTWEM

Cel operacyjny nr 1
 Zapewnienie wsparcia dla osób i rodzin z problemem ubóstwa oraz rozwój działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i poprawy sytuacji życiowej rodzin żyjących w niewystarczających warunkach socjalnych i materialnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	2021-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	2021-2030	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 7**PODNIESIENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ****Cel operacyjny nr 1**

Poprawa i zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Szeroko rozumiana edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania, jak i w miejscach publicznych.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców nt. bezpieczeństwa.	2021-2030	KPP, SG, GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Gminy.	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w Gminie.	2021-2030	UG	Budżet Gminy
Kontrola trzeźwości kierowców.	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w Gminie.	2021-2030	KPP, SG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podejmowanie interwencji wobec osób zakłócających porządek publiczny.	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w Gminie.	2021-2030	KPP, SG	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 8**POPRAWA DOBROSTANU PSYCHICZNEGO MIESZKAŃCÓW****Cel operacyjny nr 1**

Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	2021-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej w odniesieniu do uwarunkowań związanych z pandemią COVID-19.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	UG	Budżet Gminy

Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	2021-2030	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe,	Budżet Gminy
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy

4. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie. Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Aleksandrów Kujawski. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Aleksandrów Kujawski. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Zawarte w dokumencie Strategii wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą musiały być w trakcie jej realizacji potwierdzone zapisami w uchwałach budżetowych na kolejne lata i wieloletnich prognozach finansowych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2019-2020, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną.

Tabela 38. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030

rok	pomoc społeczna (dział 852)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ochrona zdrowia (dział 851)	ogółem
2019	4 586 282	248 199	17 544 388	98 215	22 477 084
2020	4 539 383	145 127	21 233 639	94 523	26 012 672
PROGNOZA					
2021	4 652 868	148 755	21 764 480	96 886	26 662 989
2022	4 769 189	152 474	22 308 592	99 308	27 329 563
2023	4 888 419	156 286	22 866 307	101 791	28 012 803
2024	5 010 629	160 193	23 437 964	104 336	28 713 122
2025	5 135 895	164 198	24 023 913	106 945	29 430 951
2026	5 264 293	168 303	24 624 511	109 618	30 166 725
2027	5 395 900	172 510	25 240 124	112 358	30 920 892
2028	5 530 797	176 823	25 871 127	115 167	31 693 914
2029	5 669 067	181 244	26 517 905	118 046	32 486 262
2030	5 810 794	185 775	27 180 853	120 997	33 298 419

Źródło: opracowanie własne

5. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 39. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Aleksandrów Kujawski o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030”.	IV kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	IV kwartał 2021 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring Strategii.	W miesiącu maju następnego roku za rok poprzedni począwszy od 2022 r. do 2031 r.
Etap IV	Podsumowanie i ocena Strategii (ewaluacja ex-post).	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne będą realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik GOPS powinien uwzględnić nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

7. KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje, czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

8. MONITORING I EWALUACJA

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę

realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Aleksandrów Kujawski do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 40. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2020 roku)	Wartość docelowa (w 2030 roku)
1	Sprawny i zintegrowany system wspierania rodziny.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny.	33	do 35
		Liczba dzieci objętych wsparciem asystentów rodziny	58	do 63
		Liczba rodzin objętych pracą socjalną.	487	do 500
		Liczba placówek wsparcia dziennego.	1	do 2

		Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej i Placówce Socjalizacyjnej.	15	do 20
		Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w Gminie (w %).	9,7	do 8,5
		Liczba rodzin wspierających.	0	do 5
		Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny.	131	do 180
		Liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	0	do 4
		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	13,0	do 10,0
		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	10,0	do 8,0
2	Stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością.	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	24	do 35
		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	17,1	do 18,5
		Liczba miejsc w Dziennym Domu Pobytu.	21	do 30
		Liczba osób korzystających z teleopieki.	30	do 40
		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	31,8	do 27,0

3	Promocja zdrowego stylu życia poprzez profilaktykę rozwiązywania problemów uzależnień	Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	24,2	do 21,0
		Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.	262	do 300
		Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych, ich rodzin, dorosłych członków rodziny z problemem alkoholowym.	1	do 2
		Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia.	42	do 30
		Liczba sprzedawców napojów alkoholowych objętych szkoleniami.	0	do 20
		Liczba osób uzależnionych objętych pomocą Punktu Konsultacyjnego.	30	do 45
		Liczba dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym objętych pomocą Punktu Konsultacyjnego.	10	do 20
		Liczba uczniów uczestniczących w programach profilaktycznych z obszaru profilaktyki uniwersalnej.	80	do 150
		Liczba nauczycieli uczestniczących w programach profilaktycznych z obszaru profilaktyki uniwersalnej.	6	do 15
		Liczba rodziców uczestniczących w programach profilaktycznych z obszaru profilaktyki uniwersalnej.	0	do 10
		Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca (zł).	259	do 200

4	Kompleksowa pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.	Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	2,9	do 2,0
		Liczba osób wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.	21	do 15
		Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	34	do 30
		Liczba kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.	0	do 3
		Liczba sprawców przemocy domowej.	34	do 27
		Liczba ofiar przemocy domowej.	72	do 60
5	Wsparcie i aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	56	do 50
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców (%).	54,4	do 50,0
		Udział bezrobotnych mieszkańców bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców (%).	35,5	do 30,0
		Udział bezrobotnych mieszkańców bez doświadczenia zawodowego w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców (%).	20,4	do 16,0
		Udział bezrobotnych mieszkańców po 54 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców (%).	12,2	do 9,0

		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	49,7	do 42,0
6	Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.	101	do 150
		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	62,2	do 52,2
		Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności	1	do 4
7	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.	Wskaźnik wykrywalności przestępstw (%).	87,9	do 90,0
		Liczba stwierdzonych przestępstw.	331	do 300
		Liczba przeprowadzonych interwencji.	291	do 270
		Liczba pouczeń.	137	do 150
8	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.	Liczba uczestników zajęć/ warsztatów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży.	0	do 50
		Liczba działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	0	do 2
		Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	26	do 35

Źródło: opracowanie własne

V. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości, natomiast Strategia jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najsukuteczniejsze osiągnięcie założonych rezultatów.

VI. BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <https://mapa.wyniki.edu.pl/>
3. www.psychiatriapolska.pl
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. <https://www.polskawliczbach.pl/>
6. <https://aleksandrowkujawski.praca.gov.pl/>
7. Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski.
8. Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
9. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2025.
10. Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2023.
11. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021.
12. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok.
13. Gryffin R.W., Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa PWN.
14. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych (w:) Badania problemów społecznych, t. VIII Prac Katedry Socjologii Norm, Dewiacji i Kontroli Społecznej, IPSiR UW.
15. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok.
16. Oniszcuk J. (red.) Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008 r.
17. Program Współpracy Gminy Aleksandrów Kujawski z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021.
18. Raport o stanie Gminy Aleksandrów Kujawski za 2018, 2019 i 2020 rok.
19. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok.
20. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
21. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.
22. Yaziji M., Doh J. Organizacje pozarządowe a korporacje, PWN, Warszawa 2011 r.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
mgr Waldemar Bartczak

Gmina Aleksandrów Kujawski
inwestuj mieszkać wypoczywaj

VII. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

1. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Aleksandrów Kujawski na mapie powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego	14
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Aleksandrów Kujawski według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)	20
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020	54
Rysunek 4. Elementy procesu planowania strategicznego	84

2. SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	7
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	16
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020 (w procentach)	16
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020	17
Tabela 5. Rodzaje prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Aleksandrów Kujawski (stan na koniec 2020 roku)	19
Tabela 6. Liczba uczniów szkół na terenie gminy Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	21
Tabela 7. Ochrona zdrowia na terenie gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020	24
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	30
Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	30
Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	31

Tabela 11. Powody udzielania świadczeń w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	31
Tabela 12. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku w gminie Aleksandrów Kujawski.....	35
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń (w złotych) na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	36
Tabela 14. Liczba przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	37
Tabela 15. Liczba wypłaconych świadczeń „Dobry start” oraz środki przeznaczone na jego realizację na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	37
Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020.....	44
Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020.....	44
Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020.....	44
Tabela 19. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020	45
Tabela 20. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Aleksandrów Kujawski wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020.....	52
Tabela 21. Liczba osób oraz udzielonych im porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i ich rodzin w latach 2018-2020.....	52
Tabela 22. Liczba osób biorących udział w programach profilaktycznych w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	53
Tabela 23. Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia na terenie gminy Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	53
Tabela 24. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski dotyczące uzależnień.....	56
Tabela 25. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród uczniów z gminy Aleksandrów Kujawski dotyczące uzależnień	57
Tabela 26. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020	61
Tabela 27. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski.....	61
Tabela 28. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski dotyczące przemocy	63
Tabela 29. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród uczniów z gminy Aleksandrów Kujawski dotyczące przemocy	64
Tabela 30. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020.....	68

Tabela 31. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020.....	74
Tabela 32. Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych, mieszkańców bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020	75
Tabela 33. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	78
Tabela 34. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski.....	79
Tabela 35. Liczba osób i tonaż żywności przekazanej w ramach „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa” na przestrzeni lat 2018-2020.....	79
Tabela 36. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	80
Tabela 37. Liczba przeprowadzonych interwencji oraz pouczeń w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	83
Tabela 38. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2021-2030	104
Tabela 39. Harmonogram wdrażania Strategii.....	105
Tabela 40. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych.....	107

3. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020	15
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	15
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie aleksandrowskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	17
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Aleksandrów Kujawski, w powiecie aleksandrowskim i województwie kujawsko-pomorskim na przestrzeni lat 2018-2020.....	18
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020.....	19
Wykres 6. Ludność gminy Aleksandrów Kujawski według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku	20
Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Aleksandrów Kujawski, powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.....	22

Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020	29
Wykres 9. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski.....	29
Wykres 10. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	32
Wykres 11. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Aleksandrów Kujawski w porównaniu do powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018-2020.....	34
Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	36
Wykres 13. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski.....	38
Wykres 14. Kwota świadczeń za odpłatność pobytu dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski.....	38
Wykres 15. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	39
Wykres 16. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	41
Wykres 17. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	41
Wykres 18. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020	43
Wykres 19. Liczba świadczeń specjalnego zasiłku opiekuńczego na przestrzeni lat 2018-2020.....	45
Wykres 20. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020.....	48
Wykres 21. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	50
Wykres 22. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	54
Wykres 23. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Aleksandrów Kujawski, województwie kujawsko-pomorskim i całej Polsce w 2020 roku.....	55
Wykres 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	61
Wykres 25. Liczba sprawców przemocy i ofiar w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	62
Wykres 26. Liczba osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc pod wpływem alkoholu, środków odurzających w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020	62

Wykres 27. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020.....	63
Wykres 28. Zestawienie ogólnej liczby osób wieku poprodukcyjnym w gminie Aleksandrów Kujawski, województwie kujawsko-pomorskim i w Polsce na przestrzeni lat 2018-2020.....	66
Wykres 29. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020.....	67
Wykres 30. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	67
Wykres 31. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020 (liczba świadczeń)	69
Wykres 31. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020.....	69
Wykres 33. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski.....	72
Wykres 34. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2018-2020.....	73
Wykres 35. Mieszkańcy gminy Aleksandrów Kujawski zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018-2020.....	73
Wykres 36. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski z prawem do zasiłku w podziale na płeć na przestrzeni lat 2018-2020.....	75
Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski.....	77
Wykres 38. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski	79
Wykres 39. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Aleksandrów Kujawski.....	80
Wykres 40. Liczba przestępstw stwierdzonych w gminie Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2018-2020 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Gminy)	81
Wykres 41. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2020.....	82

